

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΝ ΜΟΥΣΙΚΟΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕΤΑ ΤΕΜΑΧΙΩΝ ΦΩΝΗΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΙΚΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ

ΕΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚῃ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΙΚῃ ΠΑΡΑΣΗΜΑΝΤΙΚῃ ΣΥΝΤΑΣΣΟΜΕΝΟΝ

ΤΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ἙΛΛΗΝΩΝ ΚΑΙ ΞΕΝΩΝ ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΟΥΣΙΚΟΛΟΓΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΚΑΙ ΑΡΧΙΣΥΝΤΑΚΤΗΣ Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΣ

Η ΕΞΑΜΗΝΟΣ ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΤΗΣ "ΜΟΥΣΙΚΗΣ,"

Διὰ τοῦ παρόντος τεύχους συμπληροῦται, χάριτι θεῆς, ἡ ἐξάμηνος τῆς «Μουσικῆς» σταδιοδρομία. Ὅταν ἐσκέφθημεν τὸ πρῶτον διὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς μετὰ τινος δισταγμοῦ ἐβραίνομεν ἐπὶ τὸ ἔργον, ἀλλ' ὁ δισταγμὸς ἡμῶν οὕτως ἀπεδείχθη μάταιος ἀπὸ τοῦ Α΄ ἔτι τεύχους, καθόσον τοῦτο ἐξαντληθέν, ἐπέβαλεν ἤδη ἡμᾶς εἰς τὴν φροντίδα τῆς ἀνατυπώσεως. Τὰ πράγματα ἄρα ἀπέδειξαν, ὅτι ἡ ὑπαρξίς καταλλήλου μουσικοῦ Περιοδικοῦ ἦτο ἀπαραίτητος καὶ λίαν ἀναγκαία. Τοσοῦτον μάλιστα ἀναγκαία, ὥστε εἰλικρινῶς διαβεβαιοῦμεν, ὅτι καθ' ἕκαστον μῆνα τὸ ἐν τρίτον σχεδὸν τῆς ἐπικαίρου ὕλης τοῦ Περιοδικοῦ ἐλλεῖπει χώρου ἀποκλείεται, στεροῦν οὕτω ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ νὰ παρακολουθήσωμεν εὐρύτερον τὴν περὶ ἡμᾶς μουσικὴν κίνησιν. Διὰ τίνων δὲ ὕλικῶν μέσων καὶ θυσιῶν ὁ καλλιτεχνικὸς οὗτος χῶρος δύναται νὰ εὐρυνθῇ, περιττὸν θεωροῦμεν καὶ νὰ ὑποδείξωμεν, ὡς λίαν εὐνόητον. Διὸ παρακαλοῦμεν τοὺς ἡμετέρους συνδρομητάς, ὅπως ἕκαστος ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτοῦ κύκλῳ διενεργήσῃ τὰ δέοντα πρὸς σύστασιν νέων συνδρομητῶν, ὧν ἡ αὐξήσις κατ' ἀνάγκην θὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐπαύξησιν καὶ τῶν σελίδων τοῦ Περιοδικοῦ, οὕτως ὥστε τοῦτο διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς προσπαθείας αὐτοῦ νὰ καταστῇ κοινὸν πάσης φιλομούσου ἑλληνικῆς ψυχῆς κτήμα καὶ σέμνωμα.

Η ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΜΟΥΣΟΥΡΓΟΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΕΩΣ

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΑ ΕΚ ΤΗΣ ΑΝΕΚΔΟΤΟΥ "ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΠΑΛΙΓΓΕΝΕΣΙΑΣ,"

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ Ν. ΜΑΛΤΟΥ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΥΓΕΡΙΝΟΣ (1803—1889)

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Ε΄ τεύχους).

Πᾶσαι αἱ ἐκκλησιαστικαὶ μουσικαὶ συνθέσεις τοῦ Αὐγερινοῦ ἐμουσουργήθησαν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἐτῶν 1860—1889, ἀλλ' ὅμως αἱ πλείσται αὐτῶν μετερροθυμίσθησαν ἐν Ταϊρανίῳ ἐνθα ἐπέστρεψε τῷ 1879. Ἐν τοῖς μετὰ τὸ 1880 γραφείοις ἔργοις ὁ Νικόλαος υἱοθέτησε τὸ ἐλεύθερον σύστημα, ἦτοι τὸν ἀσύμμετρον ὄρθμων φρονῶν, ὅτι οὕτως ἀποδίδεται ἀκριβέστερον καὶ ἐκφραστικώτερον τὸ ἱερὸν κείμενον. Τὸ τελευταῖον τοῦ Αὐγερινοῦ μουσούργημα εἶναι «Ἡ παννυχὶς τῶν τεθνεώτων», ὅπερ ἀπεπεράτωσε τὴν τρίτην ἐβδομάδα πρὸ τοῦ θανάτου, καταλαβόντος αὐτὸν ἐν ἡλικίᾳ 86 ἐτῶν, ἀπολαύοντα εἰσὶ ἀνθηρῶς ὑγείας καὶ δυνάμεως τῇ 26 Μαΐου 1889 ἐν Ταϊρανίῳ. Τὸ κῆρυξον τοῦτο

μουσούργημα τοῦ Νικολάου Αὐγερινοῦ ἐξετελέσθη τὸ πρῶτον κατὰ τὴν ταφὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ψαλτῶν τῆς ἐν Ταϊρανίῳ ἐκκλησίας τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, πρὸς χορῶν τῆς ὁποίας ἦσαν ὀρισμένοι πᾶσαι αἱ ἱεραὶ αὐτοῦ μουσικαὶ συνθέσεις.

Ὅτι ὁ ἀείμνητος Αὐγερινὸς ἐξετιμᾶτο δέοντος καὶ ὑπὸ τῶν ξένων καταδεικνύει τὸ γεγονός, ὅτι ὁ διάσημος τῆς Ρωσσίας μουσουργὸς Πέτρος Τσαϊκόφσκις ἐν ἔτει 1885, λίαν τότε ἀπησχλημένος εἰς τὴν μελοποίησιν τῶν λειτουργικῶν τετραφώνων ψαλμῶν ἐπὶ τῇ βάσει ἑλληνικῶν τοῦ Κιέβου ἤχων, δὲν ὤκνησε νὰ ἐπισκεφθῇ αὐτὸν ἐν Ταϊρανίῳ καὶ μίαν ὁλόκληρον ἡμέραν ν' ἀφιερῶσιν εἰς μελέτην τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ σεβασμίου γέρον-

τος. Ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ Τσαϊκόφσκη ἔτι ὁ Σινωρί, ὁ μέγας μαθητὴς τοῦ ἀθανάτου Παγανίνη, γνωρίσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς, ὡς εἶπομεν, τὸν αἰοδιμον μουσουργόν μας καὶ ἐκτιμήσας τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ δὲν ἐδίστασε νὰ ὀνομάσῃ τὸν εἰκον αὐτοῦ «*Le rendez-vous des plus grands artistes et musiciens de tous pays*». Καὶ τῷ ὄντι ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψει, ὅτι ὁ Ν. Αὐγερινὸς δὲν ἐδιδάχθη συστηματικῶς οὔτε τὰ στοιχεῖα τῆς ἁρμονίας, οὔτε τὴν περὶ φυγῆς (fuga) θεωρίαν, ὅτι ἐν γένει ἦτο ἀδαῆς τῶν διαφόρων τῆς μουσικῆς σχημάτων καὶ τύπων καὶ ὅτι ἐν πᾶσι κατὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν μουσικῶν προτάσεων καὶ θεμάτων ἠκολούθει μόνον τὸ ἐνστικτον αὐτοῦ, ἐκπλήσσειται τῇ ἀληθείᾳ σκεπτόμενος, πῶς κατώρθωσεν ὁ μουσουργὸς οὗτος νὰ ὑπερπηδῆσῃ πάσας τὰς δυσχερείας, νὰ χειρίζεται πολυφωνικῶς μετὰ τόσης εὐκολίας τὰς φωνὰς καὶ διαυγείας ἐν τῷ ὄνθμῳ, τοῦθ' ὅπερ καὶ αὐτοὶ οἱ τῆς παλαιᾶς ἱερᾶς μουσικῆς Ἴταλοὶ διδάσκαλοι ἠθέλον ζηλεύσῃ.

Ὁ Ν. Αὐγερινὸς κατέλιπε τρεῖς λειτουργίας, ἐξ ὧν ἡ πρώτη ἐν τόνῳ Δο μείζονος γένους κατὰ τὸν ἄγιον Ἰωάννην τὸν Χρυσόστομον, καὶ ἡ δευτέρα ἐν τόνῳ Μι ἐν ὄψει μείζονος γένους, ἐξόχως αὕτη ἑλληνικὴ, κατὰ τὸν καθαρότερον βυζαντινὸν ὄνθμόν, εἶναι ἐξόχως ὠραῖαι. Πρὸς τούτοις συνέθηκε πολλὰ «Σὲ ὑμνοῦμεν», «Ἄξιόν ἐστιν», «Χριστὸς ἀνέστη», «Κύριε ἐλέησον», πολλὰ «Χερουβικά», ἐξ ὧν τὸ ὑπ' ἀρ. 3 ἐν τόνῳ ἐλάσσονος γένους εἶναι ὄντως ἀριστούργημα, ἀποπνεόν ἀκραιφρὲς θρησκευτικὸν αἰσθημα, πολλοὺς «ψαλμούς», «τροπάρια», «κοντάκια», «ἀντίφωνα», διὰ πάσας σχεδὸν τὰς ἐορτὰς τοῦ ἔτους. Ἰδίως δὲ τὰ ἕσματα τοῦ ἑσπερινοῦ, αἱ πρωῖναι ἀκολουθίαι τῆς μεγάλης νηστείας καὶ πρὸ πάντων τῆς μεγάλης ἐβδομάδος τῶν Παθῶν εἶναι ἔργα ἐξόχως ὑψηλὰ καὶ κατασκευτικά. Τὰ «Κύριε, ἡ ἐν πολλαῖς», «Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται», «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου», «Τὸν νυμφῶνά σου βλέπω», «Ἀνάστα ὁ Θεός», «Ψυχὴ μου, ψυχὴ μου», «Κύριε τῶν Δυνάμεων», «Τῇ ὑπερομᾶχω στρατηγῷ», κτλ. εἶναι ἐκλαμπρα μουσουργήματα, ψαλλόμενα λίαν ἐπιτυχῶς ἐν Πετροπόλει, Μόσχῃ καὶ ἀλλαχοῦ τῆς Ρωσσίας ἐν θρησκευτικαῖς συναυλίαις καὶ ἐξόχως ὑπὸ εἰδημόνων καλλιτεχνῶν θαυμαζόμενα.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ τοῦ Ν. Αὐγερινοῦ φάλλεται ἔτι καὶ νῦν ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης ἐν Ταϊρανίῳ, ἐν

τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν Ὁδησοῦ, ἐν Αιβεροποῦλ καὶ ἀλλαχοῦ. Αὐστυχῶς ὅμως ἡ μουσικὴ αὕτη δὲν ἐδημοσιεύθη ἀκόμη διὰ τοῦ τύπου καὶ ἔνεκα τούτου δύσκολος εἶναι ἡ εὐρεῖα αὐτῆς διὰδοσις, διενεργουμένη μόνον διὰ χειρογράφων καὶ τοιούτων οὐχὶ πάντων ἀπηλλαγμένων σφαλμάτων. Ἀλλὰ νῦν λίαν εὐφρόσυνον ἄγγελμα ἀνακουοῖ μοι ἐκ Ροστοβίου ὁ ἀξιότιμος φίλος κ. Ματθαῖος Σ. Μαυρογορδάτος, ἐγγονὸς τοῦ ἀειμνήστου διδασκάλου¹, ὅστις, διαρρηυσάντων ἤδη 15 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ πάππου του κατὰ τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἐπιθυμίαν, νὰ μὴ ἴδωσι τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐνωρίτερον τὸ φῶς διὰ τοῦ τύπου, ἀπεδύθη εἰς τὸν εὐγενῆ ἀγῶνα νὰ περισυλλέξῃ καὶ καταρτίσῃ ἐκ τῶν διασωθέντων προχείρων ἔργων τοῦ Αὐγερινοῦ ὅσον ἔνεσι τελειότερον ἀντίγραφον πρὸς δημοσίευσιν. Ἡ ἔκδοσις τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς τοῦ μεγάλῃν ἀξίαν κεκτημένου ἐκκλησιαστικοῦ μουσουργοῦ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος, διαδιδόμενη ἀνὰ πάσας τὰς ὀρθοδόξους ἐκκλησίας, τὰς τε ἐν τῷ ἑσωτερικῷ τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐν τῷ ἔξωτερικῷ, θέλει πληρῶσθαι μέγα κενόν.

Διότι ἡ μουσικὴ τοῦ μακαρίτου Αὐγερινοῦ, ὡς γράφει μοι ἐπὶ λέξει ὁ κ. Μαυρογορδάτος, «δὲν εἶναι μόνον ἐκφραστικὴ, ἀλλ' ἐπιβλητικὴ καὶ κατασκευτικὴ, ὡς ἀρμόζει εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς θρησκείας μας, ἣτις δὲν ἐπιδέχεται τὰς θεατρικὰς ἐπιδείξεις τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας».

Ἐν Ὁδησοῦ.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ Ν. ΜΑΛΤΟΣ.

1. Τῷ περισπουδάστῳ μοι φίλῳ Μ. Σ. Μαυρογορδάτῳ, ἀξιολόγῳ καὶ ἐμβριθεῖ μουσουργῷ, κληρονομήσαντι τοῦ πάππου του τὰς ἀρετὰς, ἐκφράζω καὶ δημοσίᾳ τὰς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου, ὡς πάνυ εὐγενῶς παρασχόντι μοι πάσας τὰς βιογραφικὰς σημειώσεις πρὸς σύνταξιν τῆς παρούσης πραγματείας.

A. N. M.

ΜΟΥΣΙΚΑ ΑΠΟΦΘΕΓΜΑΤΑ

Ὅτε ποτὲ Ἰσμηνίας ὁ ἀδλητὴς ἐπαιζεν αὐλὸν εἰς μίαν θυσίαν, τὰ τῆς θυσίας ἱερά δὲν εἰσηκούσθησαν. Ὁ μισθώσας τότε αὐτὸν λαθῶν τὸν αὐλὸν ἠύλησε μὲν ὁ ἴδιος γελοῖως, ἀλλὰ τὰ τῆς θυσίας ἐπέτυχον. Ὅταν δὲ οἱ παρόντες ἐξέφραζον τὴν ἐκπληξίν αὐτῶν διὰ τοῦτο, ὁ Ἰσμηνίας γελάσας ἀπήντησε πρὸς τὸν μισθωτὴν.

— Ἀλλ' ὅταν μὲν ἐγὼ ἠύλου, οἱ θεοὶ ἠδέως διέτριβον· σπεύδοντες δὲ σοῦ ν' ἀπαλλαγῶσιν ἐδέχθησαν τὴν θυσίαν.

Ἠλουτάρχου «Συμποσιακὰ προβλήματα».

*

«Δαὸς ἄνευ ἐθνικῆς μουσικῆς εἶνε γῆς ἄνευ ἀστέρος, εἶνε κήπος ἄνευ ἀνθέων, καρδία ἄνευ αἰσθηματος καὶ πρόσωπον ἄνευ μειδιάματος».

Γ. Μιστριώτης.

Εἶνε ὁ ἔμπνευσμένος ἀνεψιὸς τοῦ ἀνωτέρω περιγραφομένου ἀειμνήστου Ν. Ἀγγερινοῦ, πλουσιοπαρόχος κληρονομήσας καὶ τὸ μουσικὸν ἐκείνου τάλαντον. Ἐν Ρωσσίᾳ τῆς Ρωσσίας διαμένων ἀποτελεῖ σπουδαῖον αὐτοῦ κοινωνικὸν καὶ καλλιτεχνικὸν παράγοντα. Εἶνε διευθυντὴς τῆς Ρωσσοασιατικῆς τραπέζης, διαχειριστὴς δύο μεγάλων ἐταιρειῶν ἀνθρώπων κωρυμειῶν, Πρόεδρος τοῦ διαιτητικοῦ δικαστηρίου, μέλος τοῦ Συμβουλίου τῆς ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ διαφόρων ἄλλων καθηκόντων. Πρὸς τοῦτοις δὲ διευθυντὴς καὶ ἐξεταστὴς τοῦ αὐτοκρατορικοῦ τμήματος τῆς Ρωσσοικῆς μουσικῆς τοῦ Ρωσσοβίου (Ἰ. Ὁδείου, ἀποτελουμένου νῦν ἐκ 410 μαθητῶν καὶ θεωρουμένου ἐνὸς ἐκ τῶν διασημοτέρων καὶ καλλίτερον διοργανωμένων ἐν Ρωσσίᾳ). Καὶ ἐν τοῦτοις μεθ' ὅλας τὰς ἐκ τῶν τιμητικῶν τούτων ἀξιομάτων ἀπορροῦσας πολλαπλὰς ὑποχρεώσεις ἀφιερῶν τὰς ὀλίγας τῆς ἀνεσῶς του στιγμὰς καὶ εἰς τὴν θεῖαν τοῦ Ἀπόλλωνος τέχνην. Ἄλλ' αἱ ὀλίγαι αὗται στιγμαὶ πλουσιοπαρόχος ἀναπληροῦνται διὰ τοῦ φυσικοῦ μουσικοῦ τάλαντου καὶ διὰ τῆς εὐρείας μουσικῆς αὐτοῦ μορφώσεως, γενομένης ἐν ὀνομαστῶ τῆς Γαλλίας Ἰ. Ὁδείου. Ἡ ἐν ἄλλῃ ἄλλως τε στῆλη δημοσιευμένη μελοποιία αὐτοῦ καταδεικνύει τὴν περὶ τὸ μουσουργεῖν εὐχέρειαν καὶ τὸ γόνιμον τῆς ἔμπνευσεως αὐτοῦ. Τὸ φυσικὸν μουσικὸν τάλαντον αὐτοῦ καὶ ἡ πρὸς τὴν θεῖαν τέχνην ἀγνή λατρεία διαπερῶσι, δύνανται

ΜΑΤΘΑΙΟΣ Σ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΑΣ

ἐπικοινωνεῖν μετὰ τοιοῦτου πολυτίμου ἀνδρός, ὄντως κεκοιμημένον μουσικὸν θησαυρὸν ἐγκλείοντος ἐν τῇ ἑλληνικωτάτῃ αὐτοῦ ψυχῇ.

νον Ραΐτικον, πᾶσαν ἄλλης πολυπλόκου ἰεργασίας ἀντίστασιν καὶ διαφωτίζουσιν αὐτήν. Θεῖον ὄντως δῶρημα ἡ μουσικὴ ἔμπνευσις!

Ἄν καὶ πολλάκις θὰ δοθῇ ἡμῖν εὐκαιρία ἵνα ἀσχοληθῶμεν καὶ περὶ τὰς μουσικὰς ἐνασχολήσεις τοῦ διαπρεποῦς τούτου ἑλληνος καλλιτέχνη, ἐν τοῦτοις καὶ ἀπὸ τοῦδε λέγομεν, ὅτι ἔχει μελοποιήσει καὶ ἱκανὰ ἔργα, ἅτινα, ἐκτελεσθέντα ἐν ἀριστοκρατικαῖς μουσικαῖς συναυλιαῖς Μόσχας καὶ Πετροῦπόλεως, ζωηρῶς ἀνευφημήθησαν. Πῶς δὲ τὸ ἔθνικόν συναίσθημα ἐκδηλοῖ οὗτος ἐν τοῖς συνθέμασιν αὐτοῦ μνημονεύομεν καὶ τὸ ἐξῆς. Πρὸ 4 ἐτῶν ἐν μεγάλῃ ἑλληνικῶν μουσουργημάτων συναυλίᾳ, ὑπὸ Ρώσων δοθείσῃ, πολυμελῆς ρωσικὴ ὀρχήστρα μετὰ τοῦ ἑλληνικοῦ ὕμνου, τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνου, δύο ἑλληνικῶν προαυλημάτων τοῦ Glazounoff, τῆς Ἀρισταίας, συμφωνικοῦ ποιήματος τοῦ Tanóff, ἐξετέλεσε καὶ τὸ λυρικὸν προαύλημα τοῦ ἡμετέρου Μ. Μαυρογορδάτου, τὴν Ἑλλάδα του μετὰ ἐνθουσιώδους ἐμβατηρίου. «Ὅταν πρόκειται περὶ μουσικῆς, γράφει πρὸς ἡμᾶς ὁ ἐντιμὸς ὁμογενής, χάνω ὄχι μόνον τὸ μέτρον τοῦ χρόνου, ἀλλὰ καὶ τὸ μέτρον τῶν ἀρμοδιότητων.»

Πόσον ἐν τοῦτοις θὰ ἠγχομέθα τοιαῦτα τοῦ μέτρου παραβάσεις!

Ἡ «Μουσικὴ» μετ' ἐγκαυχήσεως ὑπερηφανεύεται ἐπὶ τῇ

Η ΜΟΥΣΙΚΗ ΚΑΙ Η ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΗ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΑΡ' ΗΜΙΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΗΡΙΟΙΣ

Α'

Τὸ ἡμέτερον Περιοδικόν, ἐπόμενον τῷ ἀρχικῷ αὐτοῦ προγράμματι, ἐν τῷ πρώτῳ φύλλῳ σαφῶς προδιαγεγραμμένῳ, ἀφιερῶν ἀπὸ σήμερον σειρὰν ἀρθρῶν περὶ τῆς σχολικῆς μουσικῆς. Ἐκ πολυετοῦς πείρας καὶ πολυποικίλων μουσικῶν προσπαθειῶν ἐσχηματίσαμεν ἐν ἡμῖν τὴν ἀκράδαντον πεποίθησιν, ὅτι μόνον διὰ τῆς ὑποχρεωτικῆς καὶ συστηματικῆς τῆς μουσικῆς διδασκαλίας ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν ἐκπαιδευτηρίοις εἶνε δυνατὸν νὰ διαλυθῶσι τὰ παρ' ἡμῖν ἐπιπολάζοντα πυκνὰ τῆς ἀμουσίας καὶ κακομουσίας νέφη καὶ νὰ γεννηθῇ ἀληθὴς ἑθνικὴ μουσικὴ συνείδησις, σύμφωνος πρὸς τὴν τῶν μουσικωτάτων ἡμῶν προγόνων ἀντίληψιν. Ἀληθὴς μουσικὴ συνείδησις,

ἐν ἣ νὰ ἐμφωλεύῃ ἡ ἀκραιφνὴς ἑθνικὴ ψυχὴ, αἱ ἑθνικαὶ παραδόσεις καὶ τὰ ἑθνικὰ ἰδεώδη, ἐν ἣ ἄγρυπνον νὰ διατηρῆται τὸ συναίσθημα τῆς ἑθνικῆς ἐνότητος καὶ τῆς ἀμοιβαίας οἰκειότητος. Ἀπὸ τοῦ Α' ἔτι τεύχους τῆς «Μουσικῆς» διαπρεπῆς αὐτῆς ἐκ Βερολίνου συνεργάτης ἐξέθηκεν ἐν διδακτικωτάτῃ ἀνταποκρίσει τὴν συστηματικὴν τῶν γερμανοπαίδων μουσικὴν παιδείαν, σπουδαίως συντρέχουσαν εἰς τὸ μεγαλεῖον τῆς γερμανικῆς Πατρίδος. Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν διὰ τῆς παρεχομένης μουσικῆς διδασκαλίας ἀντὶ τὰ ἐπισκοτιζόντα τὸν καθ' ἡμᾶς ὀρίζοντα ἀμουσίας καὶ κακομουσίας νέφη νὰ διαλυθῶσιν ἢ καὶ νὰ ἐλαττωθῶσιν ἐπαισθητῶς διὰ τῶν σχολείων, τὸναντίον ἔτι μᾶλλον ἐπαυξάνονται ταῦτα, οὕτως ὥστε νὰ παραμορφωθῇ ὁ χαρακτήρ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ἀληθοῦς μουσικῆς. Ἐξαιρέσεις βεβαίως ὑπάρχουσι καὶ παρ' ἡμῖν, ἀλλ' αἱ καλαὶ αὗται ἐξαιρέσεις διατί νὰ μὴ καταστῶσιν ἀπαρασάλευτοι ἀληθοῦς

μουσικῆς παιδαγωγίας κανόνες; Πολλά εἶνε τὰ αἷτια τῶν ἀτόπων τῆς παρ' ἡμῖν μουσικῆς παιδαγωγίας. Ἐν δὲ τούτων εἶνε καὶ ἡ παντελὴς σύγχυσις τοῦ σκοποῦ τῆς σχολικῆς μουσικῆς καὶ τῆς σχολικῆς γυμναστικῆς.

Ἄφρορμὴν ἐπίκαιρον πρὸς ἐξέτασιν τῆς συγγύσεως ταύτης παρέχουσιν αἱ τελευταῖαι τῶν σχολῶν τῆς ἀρχιεπισκοπῆς Κων/πόλεως καὶ τῶν προαστείων αὐτῆς γυμναστικαὶ ἐπιδείξεις, αἱ τελεσθεῖσαι ἐν Βαφροχωρίῳ τοῦ Βοσπόρου παρουσίᾳ τῆς Α. Θ. Π. τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ μυρμηκιᾶς ὁμογενῶν θαυμαστῶν.

Ἡ γυμναστικὴ ἀναντιρρήτως εἶνε χρησιμώτατον καὶ ἀναγκαιότατον μάθημα. *Mens sana in corpore sano* ἔλεγον καὶ οἱ Λατῖνοι. *Νοῦς ὑγιῆς ἐν σώματι ὑγιᾶ*. Ἀλλὰ πῶς δημιουργεῖται ὁ ὑγιῆς νοῦς; Τίνι τρόπῳ, ποίοις μαθήμασι, τίσι διδάγμασι; Ἐνταῦθα ἀκριβῶς συμβαίνει ἡ σύγχυσις τῶν δύο ἀδελφῶν μαθημάτων, τῶν δύο τούτων Σιαμαίων ἀδελφῶν, ὧν ὁ ἀποχωρισμὸς τοῦ ἐνὸς ἐπιφέρει κατ' ἀνάγκην τὸν θάνατον τοῦ ἑτέρου.

Ἐπάρχουσι π. χ. παρ' ἡμῖν σχολεῖα, ἐν οἷς ἡ μὲν μουσικὴ ἢ οὐδόλως διδάσκεται, ἢ, καὶ ἂν διδάσκηται, διδάσκηται, ὡς μάθημα ἐπουσιῶδες, ἐκτὸς δηλαδὴ τῶν τακτικῶν ὥρων τοῦ προγράμματος. Ἐν ᾧ τοῦναντίον ἐν ταῖς αὐταῖς σχολαῖς ἡ Γυμναστικὴ διδάσκηται ὡς τακτικὸν καὶ ὑποχρεωτικὸν μάθημα. Οὐδὲν ὅμως τούτου ἀντιπαιδαγωγικώτερον καὶ ὀλεθριώτερον.

Διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦτο ζήτημα, τῆς σχέσεως δηλονότι τῆς μουσικῆς μετὰ τῆς γυμναστικῆς ἐν τῇ ἐκπαιδεύσει, τὴν *νικῶσαν ψῆφον* ἔχουσιν εὐτυχῶς οἱ ἡμέτεροι πρόγονοι, ὧν τὰ σχετικὰ διδάγματα παρεδέχθησαν σχεδὸν ἀντιγράφαντες πάντες οἱ πεπολιτισμένοι τῆς ὑψηλοῦ λαοί. Κατὰ τὴν θεωρίαν λοιπὸν τῶν ἡμετέρων προγόνων ἐκπαίδευσις ἄνευ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς εἶνε οὐ μόνον νεκρὰ ἀλλὰ καὶ ἐπικίνδυνος. Ὁ μέγας Πλάτων ἐν τῷ γ' τῆς Πολιτείας βιβλίῳ (410, β') πρὸς παιδείαν τῶν νέων θεωρεῖ ἀναγκαιοτάτας τὴν μουσικὴν καὶ γυμναστικὴν *κεκραμένας*. Κατὰ τὸν Πλάτωνα ἡ μὲν γυμναστικὴ εἶναι *θεραπεία τοῦ σώματος*, ἡ δὲ μουσικὴ τῆς *ψυχῆς*. Ὅσοι λοιπὸν μεταχειρίζονται τὴν γυμναστικὴν ἄνευ τῆς μουσικῆς *ἀγριώτεροι καὶ σκληρότεροι* γίνονται, ὅσοι δὲ τὴν μουσικὴν ἄνευ τῆς γυμναστικῆς ἀποβαίνουν *μαλακώτεροι καὶ μαλθακώτεροι*. Ἐκ τοῦ ἁρμονικοῦ ἄρα τῶν δύο ἀδελφῶν μαθημάτων συνδυασμοῦ ἀπεργάζεται ὁ τέλειος μαθητῆς, ὁ τέλειος ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ δὲ ἡ μουσικὴ εἶνε *θεραπεία τῆς ψυχῆς* διὰ τοῦτο κατ' ἀνάγκην *τυγχάνει καὶ ἐπικρατεστέρα* τῆς γυμναστικῆς, ταύτης

διὰ τὸ *σῶμα* μόνον προνοοῦσιν. Ἡ μουσικὴ τὰς καλὰς καὶ γλυκεῖας μελωδίας διὰ τῶν ὠτῶν, ὡσπερ διὰ χοάνης, εἰσάγουσα εἰς τὴν ψυχὴν τὸ σκληρὸν καὶ θυμοειδὲς αὐτῆς ὡσπερ σίδηρον τήκει καὶ *μαλάττει* καὶ *χρησίμον* ἐξ ἀχρήστου ποιεῖ. Ὁ μὴ δὲ διὰ τοιούτου συνδυασμοῦ μορφοῦμενος, ὁ *ἄμουσος* δηλονότι καὶ *κακόμουσος*, *«πειθοῖ μὲν διὰ λόγων οὐδὲν ἔτι χρῆται, βία δὲ καὶ ἀγριότητι, ὡσπερ θηρίον, πρὸς πάντα διαπραίττειται, καὶ ἐν ἀμαθίᾳ καὶ σκαιότητι μετὰ ἀρροθμίας τε καὶ ἀχρηστίας»*. Καὶ οὕτω λοιπὸν ὁ θεῖος Πλάτων πρὸς ἀποτροπὴν τοιούτου φοβεροῦ ἀποτελέσματος καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ γυμναστικὴ δέον νὰ βαίνη ἐκ παραλλήλου καὶ ἁρμονικῶς μετὰ τῆς μουσικῆς διδασκαλίας.

«Τὸν κάλλιστα ἄρα μουσικῇ γυμναστικῇν κεραινύντα καὶ μετριώτατα τῇ ψυχῇ προσφέροντα, τοῦτον ὀρθότατα ἂν φαῖμεν εἶναι τελείως μουσικώτατον καὶ εὐαρμοστότατον, πολὺ μᾶλλον ἢ τὸν τὰς χορδὰς ἀλλήλαις ξυριστάντα».

Ἄλλος δ' ἐπίσης ἀξιόπιστος συγγραφεὺς, ὁ Ἀριστείδης Κοϊντιλιανός, τοὺς παντάπασιν ἀγεύστους τῆς μουσικῆς καὶ ἔστερημένους τῶν ἐκ ταύτης ἀγαθῶν ἀποκαλεῖ *βοσκηματώδεις, ἀγρίους καὶ θηριώδεις*, τοὺς δὲ τὴν μάθησιν αὐτῆς καὶ ὀρθὴν χρῆσιν ἀσπασαμένους ὀνομάζει *ἡμέρους καὶ ὑπεραίρουτας κατὰ τὴν φιλανθρωπίαν, εὐδαίμονας δὲ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ ἐπιστήμην*.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ρηθέντων σαφέστατα δῆλον γίνεται, ὅτι οἱ ἄνευ μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς, ἡ καὶ μετὰ γυμναστικῆς μὲν ἀλλ' ἄνευ μουσικῆς ἐκπαιδεύοντες τὴν ἑλληνικὴν νεολαίαν, προδίδονται αὐτοὶ οὕτοι ἔχοντες πρῶτοι ἀνάγκην παιδείσεως, ἀφ' οὗ ἐμμέσως τε καὶ ἀμέσως τοὺς παιδευομένους νέους καὶ νεάνιδας καθοδηγοῦσιν εἰς τὴν ἀγριότητα καὶ σκληρότητα τῆς ψυχῆς. Διὰ τὴν δὲ καὶ ὁ νεώτερος ἔθνικὸς ἡμῶν χαρακτήρ, μεθ' ὅλην τὴν πληθὺν τῶν παρ' ἡμῖν σχολείων, παραμένει εἰσέτι σκαιός, ἄρρυθμος καὶ ἄνευ πειθαρχίας, μετὰ τοὺς ἀνωτέρω ἐκτιθεμένους λόγους περιττὸν θεωροῦμεν καὶ νὰ ἐξετάσωμεν, καθόσον ἡ ἀρχὴ τοῦ Πλάτωνος εἶνε ἀκαταιμάχητος.

*

Μετὰ τὰ ἀνωτέρω ρηθέντα φρονοῦμεν, ὅτι ἐπιβάλλεται ἐπιτακτικὴ ἢ ἀποκατάστασις τῆς ἁρμονικῆς σχέσεως μουσικῆς καὶ γυμναστικῆς.

Ἡ Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπεία τῶν Πατριαρχείων, ἔθνοπρεπῶς φερομένη, εἶχε μετακαλέσει πέρυσιν ἐξ Ἀθηνῶν τὸν Ἕλληνα καθηγητὴν τῆς γυμναστικῆς κ. Χρυσάφην, ἵνα διδάξῃ καὶ ἀσκήσῃ οὗτος καταλλήλως τοὺς δημοδιδασκάλους τῆς ἀρχιεπισκο-

πῆς εἰς τὸ λαμπρὸν καὶ παιδαγωγικὸν τῆς γυμναστικῆς μάθημα. Ἄλλὰ γυμναστικὴ ἄνευ μουσικῆς ὁποῖους οὐ μόνον ἀτελεῖς, ἀλλὰ καὶ ἐπικινδύνους χαρακτηῖρας κατεργάζεται ἐλέχθησαν ἀνωτέρω τὰ δέοντα. Διό, φρονοῦμεν ὅτι ἀπαραίτητον καὶ ἐπιβαλλόμενον καθῆκον ἐπιτάττει αὐτῇ, ὅπως προνοήσῃ καὶ διὰ τὴν μουσικὴν ἀσκήσιν τῶν δημοδιδασκάλων, χάριν τῆς ἀρτιωτέρας τῆς σπουδαζούσης νεολαίας ἐκπαιδεύσεως. Οἱ 2—3 μῆνες τῶν διακοπῶν ἄς χρησιμεύσωσιν ὡς ἐλεύθερον στάδιον καὶ μουσικῆς ἔξασκήσεως. Οἱ ἀρχαῖοι εἶχον μὲν τοὺς Ὀλυμπιακοὺς ἀγῶνας διὰ τὴν γυμναστικὴν, εἶχον ὁμως καὶ τοὺς Δελφικοὺς διὰ τὴν μουσικὴν, πρὸς τιμὴν τοῦ Μουσηγέτου θεοῦ Ἀπόλλωνος ἐν Δελφοῖς τελουμένους.

Διὰ τὴν ἐξεύρεσιν τῶν καταλλήλων προσώπων πεποίθαμεν ὅτι ἡ Σ. Ἐκπαιδευτικὴ Ἐπιτροπεία οὐδόλως θὰ δυσκολευθῇ, διότι ὑπάρχουσιν εὐτυχῶς καὶ ἐν τῷ ἑλληνικῷ ἄνδρες ἀρτίας μουσικοφιλολογικῆς μορφώσεως. Ὡς τοιοῦτον μάλιστα δυνάμεθα καὶ ἀπὸ τοῦδε νὰ ὑποδείξωμεν τὸν ἐν Ὀδησσῶ εὐδοκίμως τὴν θείαν τέχνην ἀπὸ τριακονταετίας διδάσκοντα διαπρεπῆ Ἕλληνα φιλόλογον καὶ μουσικὸν κ. Ἀναστάσιον Μάλτον.

Ἦδη ἐναπόκειται εἰς τοὺς ἀρμοδίους ὅπως προνοήσωσι καὶ περὶ τῆς θεραπείας τῆς παρημελημένης ἠθοποιῶ καὶ ἔθνοποιῶ μουσικῆς, ἵνα οὕτω αὕτη, ἐκ παραλλήλου μετὰ τῆς γυμναστικῆς καὶ τῶν λοιπῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων ἀρμονικῶς βαίνουσα, συντρέξῃ εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς ἀληθοῦς παιδαγωγίας τῆς νέας ἑλληνικῆς γενεᾶς, παρ' ἧς σύμπαν τὸ ἑλληνικὸν ἀναμένει τὴν ἀναβίωσιν τῆς παλαιᾶς αὐτοῦ εὐκλείας καὶ δόξης.

Γ. Δ. Π.

Ἡ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΟΥΣΙΚΗ

ΚΑΤΑ ΤΑΣ ΕΟΡΤΑΣ ΤΟΥ ΕΘΝ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΝΑΤΟΛΙΣΤΩΝ

(Ἰδιαιτέρᾳ ἀνταπόκρισις τῆς «Μουσικῆς».)

Ἐν Ἀθήναις τῇ 15ῃ Ἀπριλίου 1912.

Ὁ συνδυασμὸς τῆς μουσικῆς μετὰ τῶν πανηγυρικῶν τοῦ πνεύματος ἐορτῶν ὑπῆρξεν ἀείποτε ἡ πρωτίστη φροντίς τῶν διοργανωτῶν αὐτῶν. Οἱ πανελλήνιοι ἀγῶνες κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ἦσαν τὸ πρότυπον τῶν τοιούτων εὐγενῶν συνδυασμῶν. Ἡ ἀρμονικὴ δὲ τριάς τῆς ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως κατὰ τὰς τοιαύτας πανδήμους τοῦ πνεύματος ἐορτᾶς ἐπέχεεν οὐράνιον δρόσον ἐπὶ τῶν ψυ-

1) Ἡ ἀνταπόκρισις αὕτη ἐπρόκειτο νὰ δημοσιευθῇ εἰς τὸ προηγούμενον τεῦχος, ἀλλ' ἀνεβλήθη ἐνεκὰ πληθῶρας ὕλης.

χῶν τῶν πανελλήλων, ὧν ἕξοχος ψάλτης ὑπῆρξεν ὁ μέγας Πίνδαρος. Ἡ ἔξαρσις τῆς πανηγυρικῆς χαρᾶς ἄνευ τῆς ἐπικουρίας καὶ τῆς μουσικῆς καθίσταται ἄτονος καὶ ἐλαττωματικὴ.

Κατὰ τὰς παρ' ἡμῖν τελεσθείσας ἐσχάτως πανηγυρικὰς ἐορτᾶς τῆς 75ετηρίδος τοῦ Ἐθν. Πανεπιστημίου καὶ τοῦ συνεδρίου τῶν Ἀνατολιστῶν συμμετέσχε μὲν καὶ ἡ ἑλληνικὴ μουσικὴ, οὐχὶ ὁμως καὶ ὡς ἔπρεπεν. Ἐλείπεν ἡ μουσικὴ συνοχὴ καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς ἐκ τῶν προτέρων προνοίας καὶ προπαρασκευῆς τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν μουσικῆς πρὸς συμμετοχὴν. Τὸ μοναδικὸν μας δὲ Ὁρδεῖον, τὸ ὁποῖον ἔπρεπεν εἰς τοῦτο ἐκ καθήκοντος ἐθνικοῦ καὶ καλλιτεχνικοῦ νὰ πρωτοστατήσῃ, δὲν ἐπέδειξε δυστυχῶς τὴν ἀπαιτουμένην πρόνοιαν. Τὴν ἔλλειψιν ταύτην δὲν ἐπιθυμῶ βεβαίως ν' ἀποδώσω εἰς κακὴν θέλησιν, ἀλλ' εἰς τὴν ἔλλειψιν τῆς συνοχῆς. Τὸ Ὁρδεῖον ἐν τούτοις ἠδύνατο νὰ παρουσιάσῃ ἓνα πολυμελῆ χορὸν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν, ὁ ὁποῖος μὲ τὴν συνοδείαν τῆς πολυμελοῦς ὀρχήστρας του νὰ ἐπιδείξῃ εἰς τοὺς ξένους ἐκλεκτὰ τινα δημοτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ ᾄσματα, ἢ καὶ ἄλλας ἑλληνικὰς μουσουργίας. Εἶνε ἀληθές ὅτι τὸ «Λύκειον τῶν Ἑλληνίδων» παρουσίασεν ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐθνικῆς ποιήσεως, μουσικῆς καὶ ὀρχήσεως, ἀλλὰ τὰ στοιχεῖα ταῦτα σχετικῶς ἦσαν πενιχρά, ἔπρεπε δὲ νὰ ἐνισχυθῶσι καὶ δι' ἄλλων συγγενῶν μουσικῶν παραγόντων, ὅπερ ὁμως δὲν ἐγένετο, ἐλλείπει, ὡς προεῖπον, μουσικῆς συνοχῆς. Προκειμένου δὲ περὶ τῶν ἐορτῶν τοῦ ἐθνικοῦ πανεπιστημίου φυσικὸν ἦτο ν' ἀναμείνῃ τις ἐθνικὰς μουσικὰς ἐπιδείξεις, φερούσας χαρακτηῖρα καὶ φιλολογικῆς μουσικῆς, ἀπὸ τοὺς τροφίμους αὐτοῦ, ἀπὸ τοὺς νεαροὺς δηλονότι φοιτητὰς. Ἄλλ' ἡ μουσικὴ δι' αὐτοὺς εἶνε ἀκόμη terra incognita, διότι θεωρεῖται αὕτη περιττὴ πολυτέλεια. Οἱ Γερμανοὶ φοιτηταί, φέρ' εἰπεῖν, εἰς τοιαύτας ἐορτᾶς θὰ ἐπλήρουν τοὺς θόλους τοῦ Πανεπιστημίου αὐτῶν ἀρμονικωτάτων συμφωνιῶν εἴτε ἀπὸ χορικά ᾄσματα ἀρχαίων ἑλληνικῶν τραγῳδιῶν, εἴτε καὶ φοιτητικῶν καὶ πατριωτικῶν γερμανικῶν ᾄσμάτων. Ἄλλ' οἱ Ἕλληνες συνάδελφοι αὐτῶν ἐννοοῦσι νὰ λατρεύωσι τὰς ᾠδικὰς ἑλληνικὰς Μούσας διὰ τῆς μεγαλοπρεποῦς . . . σιγῆς.

Οἱ Βούλγαροι κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ διαδόχου αὐτῶν τοὺς προσκληθέντας ἐπισήμους ξένους ἐτρόφοδοτήσαν ἐν τῷ θεάτρῳ αὐτῶν δι' ἐθνικῶν ᾄσμάτων καὶ δι' ἐθνικῶν χορῶν τοῦ ἐορτάζοντος ἔθνους. Ἄλλ' οἱ ἡμέτεροι ἐνταῦθα τὰς μουσικὰς ἐκτελέσεις ἐπέδειξαν μᾶλλον διὰ ξένων ᾄσμάτων, παρὰ διὰ τῶν ἡμετέρων, ὥσει οἱ ξένοι νὰ εἶχον ἀνάγκην ἀπὸ ἡμᾶς ν' ἀκούσωσι τὰ μουσικὰ προϊόντα τῆς Πατρίδος των! Εἶμεθα Ἕλληνες, ἀλλ' ὄχι καὶ φιλέλληνες ἀκόμη, κατὰ τὴν φράσιν ἀμερικανοῦ φιλέλληνης.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχωσι τὰ πράγματα εἶμεθα ἠναγκασμένοι χάριν τῆς φίλης «Μουσικῆς» ν' ἀναγράφωμεν δι' ὀλίγων τὴν γενομένην κατὰ τὰς ἐορτᾶς ἑλληνικὴν μουσικὴν ἐπίδειξιν. Ἐν πρώτοις ἐν τῷ Συλλόγῳ Παρνασσῶ ἐδόθη μουσικὴ ἡμερίς, καθ' ἣν ἐξετελέσθησαν ἑλληνικαὶ συνθέσεις τῶν κ. κ. Σαμάρα καὶ Καλομοίρη. Ἡ δεσποινὶς Κορομηλᾶ μὲ τὸν «Γέρω-Δῆμο», ὡς καὶ ἡ κ. Μομφεράτου καὶ Φωκᾶ μὲ ἄλλα δημώδη ἑλληνικὰ ᾄσματα ἐνεθουσίασαν τοὺς ξένους. Τὸ «Λύκειον τῶν ἑλληνίδων» μὲ τὰ ἐθνικὰ ᾄσματα, μὲ τὰς ἐθνικὰς ἐνδυμασίας καὶ τοὺς ἐθνικοὺς χοροὺς ὁμολογουμένως παρῆσχε τὴν ἀγνοτέραν ἐκδήλωσιν τῆς ἑλληνικῆς ψυχῆς. Ἡ ἑλληνογαλλικὴ σχολὴ

παρουσίασε παρέλασιν τῶν μαθητῶν αὐτῆς με φουστάνελλας καὶ ἔθνικα ἔσματα πρὸ τῆς Μητροπόλεως. Ὁ δὲ καθηγητῆς τοῦ Ὁδείου κ. Κ. Ψάχος ἀνεκοίνωσεν εἰς τὸ συνέδριον τῶν ἀνατολιστῶν < Περὶ τῆς παρασημαντικῆς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς, ἣτις ἦτο δῆθεν συμβολικὴ στενογραφία ἀπὸ τοῦ Θ' μέχρι τοῦ ΙΘ' μ. Χ. αἰῶνος >. Ἄλλ' ἄρα γε ἡ τελεία καὶ ἔντεχνος ψαλμοδία τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ τῶν ἄλλων βυζαντινῶν ναῶν με συμβολικὴν στενογραφικὴν γραφὴν ἦτο δυνατόν ποτε νὰ φθάσῃ εἰς τὸ ὕψος τῆς δόξης καὶ εὐκλείας αὐτῆς; Ἐλπίζωμεν ὅτι οἱ μουσικολόγοι θὰ διευκρινήσωσι τὴν γνώμην ταύτην. ¹⁾ Ἐπίσης ἐν τῷ Β. θεάτρῳ ἐδιδάχθη καὶ ὁ «Οἰδίπους Τύραννος» τοῦ Σοφοκλέους κατὰ τὴν γνωστὴν ἔμμετρον μετάφρασιν τοῦ Ἀγγ. Βλάχου, ἄνευ ὅμως τῆς ᾠδῆς τῶν χορικῶν ἔσμάτων, ἄπερ μόνον ὀργανικὴ ὑπόκρουσις τοῦ Ἐδμόνδου Μαιμπρέ συνώδευεν. Ἀλλὰ διατί ἐν μεταφράσει νὰ διδαχθῇ τὸ σοφόκλειον ἀριστούργημα; Διὰ νὰ κατανοήσωσιν ἴσως αὐτὸ εὐχερέστερον οἱ ξένοι σοφοί, οἱ ἄδαιεις τῆς προγονικῆς ἡμῶν γλώσσης καὶ σοφίας! . . . Ἄν καὶ κατ' ἀρχὴν δὲν ἀποκρούομεν καὶ τὰς ἐν καλῇ μεταφράσει διδασκαλίαις τῶν ἀρχαίων δραμάτων, ἐν τούτοις διὰ τὴν εἰδικὴν ταύτην περίπτωσιν τῶν φιλολογικῶν καὶ ἀρχαιολογικῶν ἐφορτῶν νομίζομεν, ὅτι ἔπρεπεν ὑπὸ τοῦς θόλους τοῦ Β. θεάτρου ν' ἀντηχήσῃ ἡ εὐχὸς καὶ ἀρμονικωτάτη τοῦ Σοφοκλέους γλῶσσα πρὸς τιμὴν τοῦ τε ποιητοῦ καὶ τῆς κλεινῆς αὐτοῦ Πατρίδος. Ἡ κατὰ τὴν παράστασιν ταύτην παρουσία τῶν κληρικῶν ἀντιπροσώπων τῶν 4 Ὁρθοδόξων Πατριαρχείων, ἂν καὶ πρωτοφανές, ἐν τούτοις ἐνεποίησεν ἀγαθωτάτην ἐντύπωσιν, διότι ὑπέμνησε τοὺς μαρμαρίνους θώκους τοῦ ἀρχαίου θεάτρου, οἱ ὅποιοι ἐκ τῶν πρώτων κατελαμβάνοντο ὑπὸ τῶν ἐστεφανωμένων Ἑλλήνων ἱερέων. Διατί λοιπὸν καὶ οἱ σύγχρονοι Ἕλληνες κληρικοί, οἱ κληρονόμοι τῆς σοφίας ἐκείνων, νὰ μὴ συμμετάσχωσι τῶν ὑψηλῶν διδαγμάτων τῆς τραγικῆς τέχνης τῶν κλασσικῶν χρόνων; Τὴν παράστασιν τοῦ Οἰδίποδος ἐπεσφράγισαν ἐν τῷ Β. θεάτρῳ καὶ πλαστικαὶ εἰκόνες, συμβολίζουσαι τὴν ἀρχαίαν καὶ τὴν νέαν Ἑλλάδα. Ἡ πρώτη εἰκὼν ἀναπαρίστα τὰς Καρυάτιδας τοῦ Ἐρεχθίδου οὐχὶ μαρμαρίνας, ἀλλὰ ζώσας. Ὑπὸ τὴν ἐμπνευσμένην ὀδηγίαν τοῦ ζωγράφου κ. Ὀθωναίου αἱ δεσποινίδες Ἀντωνοπούλου, Λάμπρου, Λεβίδη, Λυκουρέζου καὶ Ναοῦμ προσέλαβον ὄλην τὴν ἀγαλματώδη καλλονὴν τοῦ ἀριστουργήματος τῆς Ἀκροπόλεως καὶ νὰ προσδώσωσι συγχρόνως εἰς αὐτὸ τὴν ἐκφρασιν τῆς ζωῆς καὶ τὸν παλμὸν τῆς νεότητος. Τὴν ἐμφάνισιν τῆς πρώτης εἰκόνης συ-

1) Τὴν ἀπορίαν ταύτην τοῦ ἡμετέρου ἀναποκριτοῦ λύει ὁ κατὰ τὸν ΙΕ' αἰῶνα ἀκμάσας τῆς Ἁγίας Σοφίας ψάλτης Μανουὴλ ὁ Χρυσάφης, λέγων ἐν τῷ προοιμίῳ «Περὶ τῶν ἐνθεωρουμένων τῇ ψαλτικῇ τέχνῃ» τάδε: «Θεοὶς γὰρ λέγεται ἡ τῶν σημαδιῶν ἔνωσις, ἣτις ἀποτελεῖ τὸ μέλος καθὼς γὰρ ἐν τῇ γραμματικῇ τῶν εἰκοσιτεσσάρων στοιχείων ἡ ἔνωσις συλλαβηθεῖσα ἀποτελεῖ τὸν λόγον, τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ σημεῖα τῶν φωνῶν ἐνοῦνται ἐπιστημῶνως καὶ ἀποτελοῦσι τὸ μέλος καὶ λέγεται τὸ τοιοῦτον τότε θεοὶς» (Παρθ. πρὸς τὸ ὑπ' ἀριθμ. 1120 χειρόγραφον τῆς βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀγίῳ Ὁρει Μονῆς τῶν Ἰερέων). Δὲν πιστεύομεν δὲ ἡ τελεία αὕτη ἀγκλυτικὴ τῶν βυζαντινῶν παρασημαντικῆ νὰ ὀνομάζεται *συμβολικὴ στενογραφία*.

νώδευσε καὶ ὑπόκρουσις τῶν μελαγχολικῶν τόνων τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ὕμνου.

Κατακλείς δὲ τῶν ἐφορτῶν ὑπῆρξεν ἡ ἐπίσκεψις τῆς Ἐλευσίνος, ὅπου μετὰ τὰς ἀρχαιολογικὰς διδασκαλίαις, χάρις εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ ἀκαταπονήτου Πρωτάνεως τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Σπ. Λάμπρου, ἐχορευθῆ ὑπὸ χορικῶν νεανίδων ἄδουσῶν ὁ γραφικώτατος δημοτικὸς χορὸς «Τράτα».

Ἐλπίζωμεν δ' ὅτι ἐν τῷ μέλλοντι εἰς παρομοίας πανηγυρικὰς ἐφορτὰς αἱ ἐπιδείξεις τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς θὰ ᾧσι πλουσιώτεραι καὶ συστηματικώτερον κατηρητισμένα.

ΙΟΥΣΤΕΦΑΝΟΣ ΜΟΥΣΑ

ΤΑ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΡΑΜΑΤΑ

ΚΑΙ

Η ΜΕΛΟΠΟΙΙΑ ΤΩΝ ΧΟΡΙΚΩΝ

Διάλεξις γενομένη ἐν τῇ «Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ» Ἀθηνῶν τῇ 20ῇ Ὀκτωβρίου 1901

ΥΠΟ

Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Ε' τεύχους).

Δ'

Ἡ μεγάλη τῶν ἐκκλησιαστικῶν καὶ δημοτικῶν ἡμῶν ἔσμάτων ἀξία ἔγκειται ἰδίως εἰς τοῦτο, ὅτι διασώζεται ἐν αὐτοῖς ποικιλία κλιμάκων, ἰδίᾳ δὲ χρωματικῶν καὶ διατονικῶν, κατὰ τὴν ὑπὸ τῶν ἀρχαίων θεωρητικῶν ἀναγραφομένην τῶν μουσικῶν διαστημάτων σειρὰν. Τὸ σπουδαῖον τοῦτο φαινόμενον διεπίστωσαν εὐτυχῶς καὶ διάσημοι τῆς Δύσεως μουσικολόγοι, μουσικώτερον δὲ ὁ ὑπὸ τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως εἰς Ἑλλάδα καὶ Τουρκίαν ἀποσταλεῖς Γάλλος καθηγητῆς Β. Ducoudray.

Διὰ τῆς ἐπιστημονικῆς καὶ τεχνικῆς πιστώσεως τοῦ φαινομένου τούτου οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι σπουδαίως διευκολύνεται πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸ ζήτημα τῆς μελοποιίας τῶν ἀρχαίων χορικῶν. Ἡ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοπρεπῶν μουσικῶν στοιχείων τοῦ ἔθνους μουσικὴ ἔμπνευσις θὰ διανοίξῃ ὄντως νέους μουσικοὺς ὀρίζοντας, ἀποπνέοντας τὸ ἄρωμα ἐκεῖνο καὶ τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ πνεύματος καὶ τῶν ἑλληνικῶν ὀρέων.

Ἄλλ' ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας, εἶνε ἄρα γε δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ πλήρης, κατὰ τὸ ἐνόν, ἐθνικὴ μελοποιία, δυναμένη ν' ἀναποκριθῇ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ νεωτέρου πολιτισμοῦ καὶ τὴν ἐθνικὴν ἰδιοσυγκρασίαν ἀπάντων τῶν Ἑλλήνων; Οὐχὶ δυστυχῶς. Πλήρης ἐθνικὴ μελοποιία, ἡ ὁποία νὰ

ἀρύηται τὴν ἔμπνευσιν αὐτῆς ἐκ τῆς μουσικῆς σύμπαντος τοῦ ἔθνους ψυχῆς, εἶνε πρὸς τὸ παρὸν σχεδὸν ἀδύνατος, διότι δὲν ἔχομεν ἐπαρκῆς ὕλικὸν ἐξηκριβωμένον ἐπιστημονικῶς καὶ τεχνικῶς, ἐφ' οὗ ἐρειδόμενοι νὰ δυνάμεθα νὰ παράσχωμεν γενικώτερον ἔθνικὸν μουσικὸν χαρακτήρα. Τὰ πολυάριθμα ἐκκλησιαστικὰ καὶ δημώδη ἡμῶν ἄσματα, δὲν συνελέγησαν ἀκόμη δυστυχῶς καὶ δὲν ἐγνώσθησαν ἐπιστημονικῶς. Ἡ ἀκηδεΐα καὶ ἡ ἀδιαφορία ἡμῶν διὰ τὰ πολύτιμα ταῦτα προϊόντα τῆς ἔθνικῆς μουσικῆς εἶνε ὄντως ἀχαρακτήριστος. Ἀπέναντι τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου παρουσιαζόμεθα ὡς μὴ ἔχοντες ἀκόμη σαφῆ ἰδέαν ἔθνικῆς μουσικῆς συνειδήσεως. Ἐθνη νεώτερα παρὰ τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων μαθόντα ἄλλοτε νὰ ψελλίσωσι τὸ ὄνομα τῆς μουσικῆς, τὴν σήμερον ὑπερέβησαν ἡμᾶς κατὰ παρασάγγας, ἀποκτήσαντα ἰδίαν ἔθνικὴν μουσικὴν. Ἡμεῖς δὲ ἀκόμη οὐ μόνον δὲν ἐδημιουργήσαμεν τοιαύτην μουσικὴν, ἀλλ' οὔτε κἂν αὐτὰ τὰ μουσικὰ στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα θὰ χρησιμεύσωσιν ὡς καλλιτεχνικὰ λιθάρια διὰ τὸ μέγα τῆς ἔθνικῆς μουσικῆς οἰκοδόμημα, τὰ συνελέξαμεν. Ἡ μουσικὴ τοῦ ἔθνους ψυχὴ παραμένει ἀκόμη ἄγνωστος γῆ.

Τὰ πολύτιμα ταῦτα θρύμματα τοῦ μουσικοῦ Παρθενῶνος τοῦ ἔθνους, ἠδύναντο πολὺ εὐκόλως εἶτε δαπάναις τῆς Σ. Κυβερνήσεως εἶτε ὑπὸ τῶν πολυωνύμων καὶ πολυαρίθμων πατριωτικῶν εταιρειῶν νὰ περισυλλεγῶσιν. Ἡδύναντο π. χ. ν' ἀποσταλῶσιν ἀνὰ τὰς διαφόρους ἑλληνικὰς ἐπαρχίας εἰδικοί μουσικοὶ πρὸς παρασήμανσιν τῶν διὰ τῆς ζώσης φωνητικῆς παραδόσεως σωζομένων πολυτίμων τούτων ἁσμάτων.¹

Εὐχῆς δ' ἔργον θὰ ἦτο ἂν καὶ ὁ ἑλληνικὸς τύπος τῆς πρωτευούσης, τοῦ ὁποίου τὴν καταπληκτικὴν πρόοδον θαυμάζει τις ὄντως ἐκ τῆς ἔξω Ἑλλάδος ἐρχόμενος, ἂν, πρὸς τοῖς ἄλλοις ἔθνικοις ζητήμασι, διεπραγματεύετο καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο τῆς ἔθνικῆς μουσικῆς, τὸ ὁποῖον εἶνε οὐσιωδέστατον. Ἐθνος τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ἰδίαν μουσικὴν δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῆ ἔθνος αὐτοτελὲς καὶ δὲν δύναται ποτὲ νὰ διαδραματίσῃ καὶ σπουδαῖον πρόσωπον. Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος κατέκτησε τὴν Ἀσίαν διὰ τῆς μουσικῆς μᾶλλον καὶ τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων, παρὰ διὰ τῆς δυνάμεως τῶν ὄπλων.

Ἐθνικὴ λοιπὸν μελοποιΐα ὑπὸ εὐρύτεραν ἑλληνικὴν ἔννοιαν δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ ἐπιτευχθῆ τὴν

σήμερον, ἔνεκα τοῦ ἀνεπαρκοῦς, ὡς εἴπομεν, πρὸς τοῦτο μουσικοῦ ὕλικου. Ἡ μελοποιΐα τῶν ἀρχαίων δραμάτων, τὰ ὁποῖα ἔχουσι πανελλήνιον σημασίαν, δέον νὰ γίνηται ἐπὶ τῆ βάσει τῶν μουσικῶν στοιχείων ὅλου τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, οὐχὶ δὲ μονομερῶς κατὰ τὸ τεχνικὸν τοπικὸν ὕφος τῆς δεῖνος ἢ τῆς δεῖνος ἑλληνικῆς χώρας. Διὰ τοιαύτης τινὸς μονομεροῦς μελοποιΐας θὰ δημιουργήσωμεν καὶ ἐν τῇ μουσικῇ τὸν τοπικισμόν, ὅστις δὲν θὰ ἦτο βεβαίως πρὸς τὸ γενικὸν συμφέρον τοῦ ἡμετέρου Γένους. Κατ' ἐμὲ ὁ σφοδρὸς γλωσσικὸς ἀγὼν, ὁ ὁποῖος διεξάγεται ὑπὸ τῶν ἄκρων θιασωτῶν τῆς τοπικῆς δημοτικῆς γλώσσης προέρχεται ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γλωσσικοῦ ἰδιώματος σύμπαντος τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἄν οἱ κύριοι μαλλιαροὶ εὐαρεστούμενοι ἐπεσκέπτοντο καὶ τὰς πλέον ἀπομεμακρυσμένας χώρας τοῦ ἑλληνικοῦ ἔθνους, ἂν διέσχιζον τὰ παρθενικὰ ὄρη καὶ τὰς φάραγγας τῆς Μ. Ἀσίας, ἂν ἔβλεπον ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸν θρακικόν, τὸν μακεδονικόν, τὸν ἠπειρωτικόν ἑλληνικὸν πληθυσμόν, λαλοῦντα γλῶσσαν οὐχὶ βεβαίως ὡς αὐτοὶ γράφουσι καὶ πειρῶνται νὰ λαλῶσι, θὰ ἔβλεπον καὶ θὰ ἐπέιθοντο, ὅτι ὁ γλωσσικὸς αὐτῶν ἀγὼν δὲν ἀνταποκρίνεται ποσῶς εἰς τὰς πεπολιθίσεις καὶ τὴν ἰδιοσυγκρασίαν τοῦ ἔθνους, κοθόσον οἱ ἀμιγεῖς οὗτοι καὶ παρθενικοὶ ἑλληνικοὶ πληθυσμοὶ δὲν τοὺς καταλαμβάνουσιν.

Πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχωμεν ὅπως μὴ καὶ ἐν τῇ μουσικῇ συμβῆ τὸ αὐτό. Ἡ ἔθνικὴ μελοποιΐα διὰ νὰ καταστῆ ὄντως ἑλληνικὴ, πρέπει τὰ στοιχεῖα τῆς ἔμπνευσεως αὐτῆς νὰ ἀρύηται ἐκ τῆς μουσικῆς ψυχῆς σύμπαντος τοῦ ἔθνους.

Πρὸς δημιουργίαν λοιπὸν κοινῆς μουσικῆς γλώσσης δέον νὰ περισυλλέξωμεν ὅλα τὰ διὰ τῆς φωνητικῆς παραδόσεως σωζόμενα ἄσματα τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ εἶτα ἐκ τοῦ πολυτίμου τούτου ὕλικου νὰ δημιουργήσωμεν ἔντεχνα μουσικὰ ἔργα, δυνάμενα νὰ θερμάνωσι καὶ νὰ διδάξωσιν ὄντως τὴν νέαν ἑλληνικὴν γενεάν. Πρὸς τοιοῦτον δέ τινα σκοπὸν τὰ ἀρχαία ἑλληνικὰ δράματα εἶνε καταλληλότερα, διότι φέρουσι πάντα τὰ στοιχεῖα τῆς γενικότητος.

Ἐπὶ τοιούτων περὶ γνησίας ἔθνικῆς μελοποιΐας ἰδεῶν ἐμφορούμενος, φιλόρχαιοί μου ἀκροαταί, ἀπὸ δωδεκαετίας περίπου ἀσχολοῦμαι εἰς τὴν περισυλλογὴν τῶν δημωδῶν μελωδιῶν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ. Μέχρι τοῦδε ἔχω συλλέξει 200 περίπου ἀνεκδότους μελωδίας, φωνητικὰς καὶ ὄργανικὰς.²

1) Λέγοντες ταῦτα τῷ 1901 δὲν εἶχομεν ἐκδώσει εἰσέτι τὴν ἡμετέραν Συλλογὴν τῶν «260 ἑλληνικῶν δημωδῶν ἁσμάτων», ἣτις μόλις τῷ 1905 εἶδε τὸ φῶς ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ Μαρσαλῆ, δαπάναις τοῦ ἀειμνήστου αὐτῆς Ἰδρυτοῦ.

Σημ. νεωτέρα.

2) Νῦν ἡ ἡμετέρα Συλλογὴ, ἐκτὸς τῶν ἐκδοθέντων 260 ἁσμάτων, περιλαμβάνει καὶ ἄλλας ὑπὲρ τὰς 300 ἀνεκδότους μελωδίας, ἣτοι ἐν ὄλῳ περὶ τὰς 600.

Σημ. νεωτέρα.

Ὀγδοήκοντα τούτων ὑποβληθεῖσαι εἰς δύο διαγωνισμοὺς τοῦ ἐν Κων/πόλει «Ἑλλ. Φιλ. Συλλόγου» ἐβραβεύθησαν δῖς. Τὰς μελωδίας ταύτας κατὰ καιροὺς συνέλεξα ἐν Μικρῷ Ἀσίᾳ, τῶν Νήσων τοῦ Αἰγαίου, τῆς Θράκης, Μακεδονίας, Ἡπείρου, Ἑλλάδος καὶ Κρήτης. Συνέλεξα δὲ ταῦτα, ἄλλα μὲν ἐπὶ τόπου, κατὰ τὰς διαφόρους δηλονότι θρησκευτικὰς καὶ ἔθνικὰς ἐορτὰς καὶ πανηγύρεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἄλλα δὲ καθ' ὑπαγόρευσιν ἀξιολόγων κυρίων καὶ κυριῶν, γνωρίζοντων ἀπὸ μνήμης καλῶς τὰ τῆς πατρίδος αὐτῶν ἴσματα.

Ἐκτὸς τῶν τοπικῶν ἰδιωμάτων τὰ δημιώδη ἡμῶν ἴσματα ἐν τῷ συνόλω οὐσιώδη διαφορὰν δὲν ἔχουσι, καθόσον ἡ τεχνικὴ αὐτῶν βάσις πανταχοῦ σχεδὸν διατηρεῖται ἡ αὐτή.

Αἴσματα καὶ χοροὶ κυπριακοὶ

δι' ἄσμα καὶ κλειδοκύμβαλον

ὑπὸ Χρ. Αποστολίδου

Τοιοῦτον φέρει τίτλον ἡ ὄραία συλλογὴ, ἣν ἐν μεγάλῃ σχήματι (σελ. 44) καὶ ἐπὶ λαμπροῦ χάρτου ἐξέδωκεν ὁ ἐν Λεμεσῷ τῆς Μούσας φιλοπόνως καὶ φιλοτίμως θεραπεύων κ. Χρῆστος Ἀποστολίδης. Εἶνε περιττὸν διὰ μακρῶν νὰ ἐξάσωμεν τὴν σπουδαιότητα τῶν δημοτικῶν ἡμαρῶν, ἅτινα ἀποτελοῦσιν αὐτὴν ταύτην τὴν ψυχὴν ἑνὸς λαοῦ, τὰ ἰδεώδη αὐτοῦ καὶ ὅ,τι ἄλλο ἱερὸν δύναται οὗτος νὰ ἔχη. Ἀλλαχοῦ τὰ δημοτικὰ ἴσματα, ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτῶν καλλιτεχνικῆς καὶ ἐθνολογικῆς σημασίας, περισυλλέγονται καὶ ἐκδίδονται παρὰ Κυβερνήσεων καὶ Ἀκαδημιῶν. Ἄλλ' ἡ τοιαύτη πρὸς τὰ μουσικὰ τῶν Πατέρων ἡμῶν λείψανα φροντίς καὶ μέριμνα θεωρεῖται παρ' ἡμῖν εἰσέτι ὡς περιττὴ πολυτέλεια. Τὰ ἄψυχα ὡσαύτῃ τῶν Πατέρων ἡμῶν, μετὰ σεβασμοῦ τὰ περισυλλέγομεν καὶ τὰ περισώζομεν ἐν καλλιτεχνικοῖς νεκροταφείοις, ἢ καὶ ἰδιαιτέροις κενοταφείοις, ἀλλὰ τὰ μουσικὰ προϊόντα τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῶν ψυχῆς, διὰ τῶν δόλων ἐξέφραζον οὗτοι τὰ θρησκευτικὰ, πατριωτικὰ, ἔρωτικὰ καὶ τὰ ἄλλα ἔθνικῆς χαρᾶς ἢ ὀδύνης συναισθήματα, τὰ παραμελοῦμεν τοσαύτον ἀστόργως, ὥστε ταῦτα καὶ νὰ κινδυνεύωσι ν' ἀπολεσθῶσι ὀλοσχερῶς. Ὅποια τῇ ὄντι ἀναληθία καὶ ὅποια ὑποβίασις τοῦ πνεύματος πρὸ τῆς ὕλης!

Ἄλλὰ τὰ ἔθνικὰ δημοτικὰ ἴσματα, ἐκτὸς τῶν ἄλλων αὐτῶν ἰδιοτήτων, εἶνε καὶ πολύτιμα ἔθνικῆς ἐπικοινωνίας καὶ ἐνόητος στοιχεῖα. Ἡ Κύπρος, ἡ ὄραία αὕτη ἐπὶ φιλομουσίᾳ καὶ πατριωτισμῷ διαπρέψασα καὶ διαπρέπουσα μεγαλόνησος τῆς Μεσογείου, ὑπὸ ἔθνικὴν μουσικὴν ἐποψίν ἦτο σχεδὸν ἄγνωστος ἡμῖν. Νῦν ὅμως διὰ τῆς ὄραίας συλλογῆς ἑνὸς φιλοπόνου αὐτῆς τέκνου ἐπικοινωνεῖ μεθ' ὄλου τοῦ Ἑλληνισμοῦ, μεθ' οὗ τὴν αὐτὴν μουσικὴν ψυχὴν καὶ τὰ αὐτὰ συναισθήματα ἀποδεικνύεται ἔχουσα.

Ἡ πολύτιμος αὕτη συλλογὴ περιλαμβάνει ἐν ὄλῃ 21 ἴσματα, ἧτοι: τὸ *Τραγοῦδι τοῦ γάμου*, τὴν *Παφίτισσαν*,

τὴν *Καρπασίτισσαν*, τὸ *τραγοῦδι τῆς Σούσας*, τὸν *Ἀρμαχορόν*, τὸν *Μᾶς ἢ Κλήδονας* καὶ διαφόρους ἀνδρικοὺς καὶ γυναικείους χοροὺς, ἐν οἷς ἐπικρατεῖ ὁ *καρσιλαμᾶς* (ἀντικρουστός). Ἐκ τῆς παρασημάνσεως τῶν ἡμαρῶν φαίνεται, ὅτι ἡ μελωδία αὐτῶν ἔχει διατυπωθῆ, ἢ κάλλιον ἔχει φωτογραφηθῆ πιστῶς καὶ ἀκριβῶς. Ἐπίσης καὶ οἱ ρυθμοὶ αὐτῶν σημαίνονται μετ' ἀκριβῆς εὐστοχίᾳ. Ἄλλ' εἰς τοὺς συνθέτους καὶ μικτοὺς πόδας ἔχομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ἡ κλασματικὴ ἀπόδοσις τινῶν ἐξ αὐτῶν δὲν εἶνε ἀκριβῆς. Ἐναλλάξ π. χ. καὶ ἐν συνεχεῖς σημειοῦνται $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$, ὅποτε ἡ ἀκριβῆς ἐκτέλεσις θὰ ἀπῆται εἰς $\frac{3}{4}$ τὸ $\frac{2}{4}$, διότι ἕκαστον μονόσημον τοῦ $\frac{3}{4}$ συνίσταται ἐκ δύο ὀχθῶν, ἧτοι δύο ἡμίσεων χρόνων καὶ τότε τὸ μελωδικὸν ἀποτέλεσμα θὰ ἦτο ἄλλοιον. Κατὰ ταῦτα ὅρα οἱ συνεχεῖς πόδες $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$ ἢ $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$ πρέπει ὀρθότερον νὰ σημειωθῶσιν ἢ $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$, ἢ $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$ καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς διὰ νὰ εἶνε ἐν ἁρμογενεῖᾳ οἱ συνεχεῖς ρυθμικοὶ πόδες. Εἰς τὸ *τραγοῦδι τῆς Σούσας* θὰ ἐπρετιμῶμεν τὸν $\frac{3}{4}$ ρυθμικὸν πόδα, ὃν ἔχει καὶ ὁ εἰς *Ἀπόλλωνα Ὕμνος* καὶ ὅχι $\frac{3}{4}$ καὶ $\frac{2}{4}$. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ διὰ τὰ παρόμοια λοιπὰ ἴσματα. Κατὰ τὰ ἄλλα ἡ εὐρυθμία βραίνει καλῶς καὶ ὁμαλῶς.

Ἄλλ' ἡ συλλογὴ τοῦ φιλοπόνου κυρίου μουσικοῦ φέρει εἰς τὰ ἴσματα καὶ ἔντεχον ἁρμονικὴν περιβολὴν πρὸς κλειδοκύμβαλον, φιλοτεχνηθεῖσαν ὑπὸ τοῦ διαπρεποῦς Ἑλληνομουσουργοῦ κ. Διονυσίου Λαυράγκα. Ἡ συνοδεία αὕτη ἔχουσα εἰσαγωγὰς καὶ ἐπιφθὰς ἐν τῇ κλειδοκυμβάλλῃ ὄντως ἐπιτυχεῖς, εἶνε λίαν ἔντεχνος καὶ ποιικίλη εἰς μουσικὰ σχήματα, οὕτως ὥστε καὶ ἀσθηρότατοι μουσικοὶ ἐκτελεστοὶ νὰ ἱκανοποιηθῶσιν ἐπαρκῶς. Ἄλλ' ἡ λίαν ἔντεχνος αὕτη περιβολὴ ἐν τισὶ περιχλοῖς νομίζομεν, ὅτι ἐπισκιάζει κατὰ τι τὴν ἀπλότητα τοῦ λαϊκοῦ μέλους. Εἰς τὰ ἠθικὰ ἰδίως μέρη ἡ δύνατο ἡ συνοδεία νὰ εἶνε μετριωτέρη καὶ ἀφελεστέρη. Ἄλλὰ καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα δὲν θυνάμεθα ἢ νὰ ἐξάρωμεν τὴν ἁρμονικὴν δεινότητα τοῦ Ἑλληνομουσουργοῦ, ὅστις διὰ τῆς ἐντέχνου ἁρμονικῆς αὐτοῦ συνοδείας ἠθέλησεν ἰσως ἐμπράκτως ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὰ περιφρονημένα δημοτικὰ ἡμῶν ἴσματα εἶνε ἐπιδεικτικὰ λίαν ὑψηλῆς καὶ ἐντέχνου πολυφωνικῆς ἁρμονίας.

Συγχαίρομεν θερμῶς τὸν κύριον Χρ. Ἀποστολίδην διὰ τὴν καλλιτεχνικὴν ἔργα δὲ καὶ ἔθνικὴν αὐτοῦ ἐργασίαν, προτρέπομεν δὲ αὐτὸν ὅπως, ὡς εὐλαβῆς σκαπανεὺς πρὸς τὰ ὡσαύτῃ τῶν Πατέρων αὐτοῦ, περισυλλέξῃ ὅ,τι ἄλλο μουσικὸν λείψανον περισώζει ὁ φιλογενὴς καὶ φιλόπατρις τῆς ἰδιαιτέρας αὐτοῦ πατρίδος λαός.

ΕΚ ΤΩΝ ΕΘΝΙΚΩΝ ΧΟΡΩΝ ΤΟΥ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΣΥΛΛΟΓΟΥ
"ΤΕΧΝΗΣ",

1. Εὐρίσκεται παρὰ τῷ συγγραφεῖ ἐν Λεμεσῷ τῆς Κύπρου καὶ τιμᾶται 5 σελλίνια, καὶ 5½ (7 φράγκα) ἐν τῷ ἔξωτερον.

ο ο ο ο νο ο ο ο μα α α α σου ου ου ου ου ουκ ε ε πε
 κα λε ε ε ε σα α α αν το λη μη η η μνη η σθη η η μιν α νο με ω ω ων
 α α α α αρ χαι αι αι αι αι αι ων αλ λα α βο η η η η θη η
 η η σο ον η η μι ι ι ιν τα α α α α χυ υ και αι ε ε ε ε
 ε ε λε ε ε ε ε η η σο ο ον η η μα ας ν

60. ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ποίημα Χρ. Χατζηχρήστου. — Μέλος Βοημικόν, μεταγραφέν.

Ρυθμός τρίσημος χ

Ήχος Γα. $\frac{1}{2}$

Εὐ - γνώ - μο - σύ - νη και χα - ρά ρυθ - μι - ζουν τὰς χορ - δὰς, να
 ψάλ - λουν ἄ - σμα - τα φαι - δρά, τι - μη - τι - κὰς ῥ - δὰς.
 Ἰὴς τοὺς εὐ - ερ = εἰς τοὺς εὐ - ερ = ἔ - στους εὐ - ερ - γε - τας μας λ κ' εἰς
 τοὺς ε - φό = κ' εἰς τοὺς ε - φό = ε - φό - ρους, σε - βα - πτούς, κ q ε
 φό = ε - φό - ρους σε - βα - πτούς. η η

61. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἄσμα δημῶδες, ᾄδόμενον ἐν Χαλκιδικῇ παρὰ τῶν γερόντων

κατὰ τὰς χειμερινὰς συναναστροφάς.

Ρυθμός 4σημος χ

Ήχος α'. Πα. Ἐκ τῆς Συλλογῆς Ἀστερίου Γ. Στερεοῦ.

Τὰ πά - θια πῶ - παθ' Ἄγ - - γε - λος (καὺ - μέ - νε, "Α = μω - ρέ, "Α - - -
 (ηα) - - γγε - λε, α μω - - ρέ) κα - νεῖς να μὴν τὰ πά - -
 θη οὐ - δέ κα - ρά - βι, μω - ρέ, σὸ γει - λό. π q

γῆς ἔ - - ξέ - - χε - - αν, ἔ - ξέ - - χε - - -
αν, ἔ - - ξέ - - χε - - - αν τὸ αἶ - - - μα αὐ-των,
κύ - ρι - - ε, ἔ - ξέ - - χε - - αν τὸ αἶ - - - μα αὐτῶν ὡσεὶ
ὑ - - - δωρ κύ - κλω ἰ - ε - ρου - - σα - λῆμ και
οὐκ ἦν ὁ θά - - πτων. Ἐ - γεν - νή - θη - μεν, ἔ - γεν -
νή - - θη - - μεν ὁ - νει - δος τοῖς γεί - το - σιν
ἦ - μῶν, μυ - κτη - ρι - σμὸς και χλεύ - α - σμὸς
τοῖς κύ - κλω ἦ - - μῶν. Ἐ - ως πό - -
τε, κύ - ρι - - ε, πά - - λιν, ἔ - ως πό - τε, κύ - ρι - ε, ὄρ - γι -
σθή - - σθῆ εἰς τέ - - λος ἐκ - καυ - θή - σε - - ται ὡς
πῦρ σ ζῆ - λός σου, ἔ - ως πό - τε,
κύ - - ρι - - ει "Εκ - χε - ον τὴν ὄρ - - γὴν σου
ἐκ - - χε - - ον ἐκ - - χε - - ον τὴν ὄρ - γὴν

σου, ἐ - πί - τὰ ἔ - θνη τὰ μὴ γι - νώ - σκον.
 τὰ σε καὶ ἐ - πί - βα - σι - λεί -
 - ας τὸ ο - νο - μα σου οὐκ ἐ - πε - κά -
 - λει - σαν - το Μὴ μνη - σθῆς ἡ - μῶν ἀ - νο - μι - ῶν
 ἀρ - χαι - ῶν. Ἀλ - λά βο - ή - θη - σον ἡ - μῖν τα -
 χύ καὶ ἐ - λεί - η - σον ἡ - μᾶς.

63. ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ

Μεταγραφὴν ἐκ τῆς ἐκκλησιαστικῆς παρασημαντικῆς.

ΡΩΜΑΝΟΥ ΤΟΥ ΜΕΛΟΔΟΥ.

Μετρίως = Moderato.

Κων - σταν - τῆ - νος σὴ - με - ρον σὺν τῇ μη - τοί τῇ Ἐ -
 τὸν σταυ - ρὸν ἐμ - φαί - νου - σι τῷ παν - σε - θά - σμι - ον
 λέ - ξυ - νη λόν πάν - των μέν των ἢ - σου - δαί -
 ξύ - λον ὁ - πλον δε κατ' ἐ - ναν - τί -
 - - - - - ων αἰ - σχύ - νην ὄν - - - - - τα εἰ ἡ - μάς γάρ ἐ - γεν -
 - - - - - ων πι - στῶν ἀ - γά - - - - - κτων
 νή - θη ση - μεῖ - ον μέ - γα καὶ ἐν πο - λέ - μοις φρι - κτόν. *rit.*

64. ΕΙΣ ΞΕΝΗΝ.

Ἀφιερῶται εἰς τὸν περισπούδαστόν μοι φίλον
Κύριον ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΝ Ν. ΜΑΛΤΟΝ.

Ποίημα
Δ. ΒΙΚΕΛΑ.

Μουσικὴ
ΜΑΤΘΑΙΟΥ Σ. ΜΑΥΡΟΓΟΡΔΑΤΟΥ.

Andantino.

Mη τὴν ἐπι-θό-βο-λη, 'μα-τιὰ πε-τὰς εἰς κοῦ-α
θεῖ-ας ἁ-γά-πης καὶ θερ-μῆς μὴ λό-για μου γυ.

Più mosso.

a tempo.

στή-θεια. ὦ-ραί-α εἰς' ἁ-λή-θεια, πλὴν τῶν 'μα-τιῶν σου ἢ φω-
ρεῦ-εις. κί' ἂν ἴπῳ, μὴ τὰ πι-στεύ-εις, λό-για θα εἶ-vai τῆς σιγ.

pp

f Animato.

τιὰ ἐ-μέ δὲν μέ θεο-μαί-νει. Ἄχ, ἁ-φες με, ξαν-θο-μαλ
μῆς κί' ἁ-γά-πη πα-γω-μέ-νη.

pp

meno mosso.

λοῦ, καὶ ἡ καρ-διά μου εἶν' ἁλ-λοῦ, ἁλ-λοῦ εἶ-vai δος-μέ-νη.

1° 2° *mf* *Sostenuto.*

Βα - Ἡ κό - ρη ὀ - ποῦ ἄ - γα.

πῶ ἐβ - γῆ - κε ἀπ' τὴν φω - λιά μου, κί ὅ - τι ἔ - χω

cresc.

ἴστην καρ - δια μου Ἑλ - λη - νι - κά θα τῆς τὸ πῶ

cresc.

p

καί ἔ - χι εἰς γλῶσ - σαν ξέ - νη.

dim.

f *Animato.*

Ἄχ, ἄ - φες με, ξαν - θο - μαλ - λοῦ, καί ἡ καρ - δια μου εἶν' ἄλ -

pp *rit.*

λου, αλ - λου ει - ναι δοσ - με - νη. *Tempo I.*

pprit. cresc. *f*

65. Ο ΨΑΡΑΣ.

Ἀφιερῶται τῷ φιλτάτῳ ΖΑΦΕΙΡΙΩ, Φ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΩ, δικηγόρῳ.

Μουσική Β. Ν. ΓΟΥΝΑΡΟΠΟΥΛΟΥ.

Allegretto Ζωηρῶς.

1. Δει - λι - νὸ ἐ - σή - μαι - νεν ὁ ψα - ρᾶς γε - λά - ει
μπαί - νει στή βαρ - κού - λα του παίρ - νει τὸ κου - - - - - πί.

ἔ - χει καὶ τὰ δί - χτια του στὸ δε - ξί του πλά - ῖ καὶ τὸ τρα - γου -

- δά - κι του ἀρ - χι - νᾶ νὰ 'πῆ· τοῦ για - λοῦ τὰ παλ - λη - κά - ρια

πιά - νουν ψά - ρια, πιά - νουν ψά - ρια, τοῦ για - λοῦ τὰ παλ - λη - κά - ρια πιά - νουν ψά - - - ρια.

66. Ο SALUTARIS

Solo de Soprano et Chœur à 4 Voix.

A. BOURDON.

Adagio (♩ = 50)

ORGUE.

p *f*

Two staves of piano music. The right hand has a melodic line with some grace notes. The left hand has a bass line. There are markings 'red.' in both hands.

SOLO. *cantabile*
Sotto voce. O Sa - lu - ta - ris ho - sti - a que coe - - - - li pan -
piano accompaniment with dynamic marking *p*.

- dis o - sti - um *cresc.* Bel - la pre - - - - munt hos
Piano accompaniment with dynamic marking *cresc.*

- ti - li - a. *ff* Bel - - - - la pre - munt ho -
Piano accompaniment with dynamic marking *sf*.

- sti - li - a Da - - ro - bur Da - ro - bur fer au - xi - li - - um Da -
Piano accompaniment with dynamic marking *p*.

- ro - - - - bur fer au - - - - xi - li - um.
rall. poco
Piano accompaniment with dynamic marking *rall. poco*.

67. Η ΠΑΦΙΤΙΣΣΑ

Δημῶδες Ἑλληνικὸν ᾠσμα τῆς Κύπρου.

Συλλογή ΧΡ. ΑΠΟΣΤΟΛΙΔΟΥ.
Κλειδοκύμβαλον Δ. ΛΑΥΡΑΓΚΑ.

f *tr.* *Con slancio.* ($\text{♩} = 80$)

p

Ἄη! τζιέ - ψές ὡς τὰ με - - σά - - γυ - - χτα

ad libitum

lunga *a tempo* *tr.*

(ν)ή - μουν πα - πτε - - ξω θκίό

col canto *lunga* *a tempo*

a piacere

tr. *tr.* *mf* *a tempo*

σου Ἄη!

lento *mf* *a tempo*

rit. *a tempo*

τζιά - κου - ά σου τζιέ - κόν - τζιυ - ζες

col canto *ff* *a tempo*

(♩=104)

Musical score for the first system. It consists of a piano accompaniment (left hand) and a vocal line (right hand). The tempo is marked as $\text{♩} = 104$. The piano part features a steady eighth-note accompaniment. The vocal line begins with a dynamic marking of f and includes the lyrics: "Αη! τζιά - κου - ά σου τζιέ - - κόν - τζιυ - - ζες αϊ -".

vocalizzando a piacere

Musical score for the second system. It continues the piano accompaniment and vocal line. The tempo remains $\text{♩} = 104$. The piano part has a dynamic marking of p . The vocal line includes the lyrics: "λά - λουγ μή - - κα - - κό". The instruction *col canto* is written below the piano part.

Musical score for the third system. It continues the piano accompaniment and vocal line. The tempo is marked as *a tempo*. The piano part has a dynamic marking of f . The vocal line includes the lyrics: "σου. 'Ο - ρή - ρου - σου ό - ρή - ρου -". The instruction *stent.^o* is written above the vocal line, and *col canto* is written below the piano part.

Musical score for the fourth system. It continues the piano accompaniment and vocal line. The tempo is marked as *a tempo*. The piano part has a dynamic marking of f . The vocal line includes the lyrics: "σου πό - σα τρα - βω για λό - ου σου." The instruction *rall.* is written above the vocal line, and *col canto.* is written below the piano part.

68. ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ ΠΑΪΤΟΥΣΚΑ.
ТАНЦЪ АЛЛА ПАЙУШКА.- DANSE PAÏDOUCHKA.

DOBRI CHRISTOFF.

Allegro molto.

The musical score is written for piano and treble clef. It begins with the tempo marking 'Allegro molto.' and a dynamic marking of *f*. The first system shows a melodic line in the treble clef and a rhythmic accompaniment in the bass clef. The second system continues the melody and accompaniment, with a dynamic marking of *f*. The third system features a change in dynamics, with *p* in the treble and *f* in the bass. The fourth system shows a dynamic of *p* in the treble and *f* in the bass. The fifth system starts with a very forte *ff* dynamic in the treble and a *mf* dynamic in the bass. The sixth system concludes the piece with a *p* dynamic in the treble and a *f* dynamic in the bass. The score includes various musical notations such as notes, rests, and dynamic markings.

A piano introduction consisting of two staves. The right hand features a melodic line with eighth and sixteenth notes, while the left hand provides a harmonic accompaniment with chords and moving lines. The piece begins with a forte (*f*) dynamic and concludes with a piano (*p*) dynamic.

69. ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΝ ΣΟΥ, ΘΕΕ ΜΟΥ

Προσευχή ψαλείσα κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τῆς καταβυθίσεως τοῦ „ΤΙΤΑΝΙΚΟΥ.“

Μουσική SAINT HILAIRE.

Adagio. (♩=100)

Mon Dieu plus près de toi, plus près de toi

C'est le cri de ma foi: — Plus près de toi

Par le jour où l'é-preu-ve Dé - bor - de comme un fleu-ve

Gar - de moi près de toi — Plus près de toi.

70. ΜΕΛΩΔΙΑ ΟΞΥΦΩΝΟΥ ἐκ τοῦ μελοδράματος ΤΟΣΚΑ (PUCCINI)
διεσκευασμένη διὰ ΚΙΘΑΡΑΝ.

Ἐκ τῆς συλλογῆς Γ. Λ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ
Ἄρ. 126.

Andante lento.
pp
con molta dolcezza

f
poco allarg.

pp
poco rall.

I^o Tempo.

pp
con anima

p

pp

cresc. molto

f
molto allarg.

p
rall.

pp

The musical score is written for guitar and consists of ten staves. It begins with the tempo marking 'Andante lento.' and the dynamic 'pp' (pianissimo), with the instruction 'con molta dolcezza'. The first staff contains several chords and a melodic line with triplets. The second staff starts with a forte 'f' dynamic and 'poco allarg.' (slightly ad libitum), followed by 'poco rall.' (slightly ritardando). The third staff is marked 'I^o Tempo.' and 'pp'. The fourth staff has 'pp' and 'con anima'. The fifth staff has 'p'. The sixth staff has 'pp'. The seventh staff has 'cresc. molto'. The eighth staff has 'f' and 'molto allarg.'. The ninth staff has 'p' and 'rall.'. The tenth staff has 'pp'. The key signature is two sharps (D major or F# minor) and the time signature is 4/4.

71. ΜΑΝΑ ΗΡΤΕΝ Η ΑΝΟΙΞΙ

Ἦσμα δημῶδες, ἀδόμενον ἐν Συνασῶ τῆς Καππαδοκίας, κατὰ τὸ ἔαρ πρὸς κύκλιον χορόν.

Συλλογὴ καὶ κλειδοκυμβάλου συνοδεία
Γ. Δ. ΠΑΧΤΙΚΟΥ.

Andante (♩ = 138).

Mά - να, ἤρ-τεν ἡ ἄ - - νοι-ξίς, τὸ

ἔρ - - μο κα - λο - - καὶ - - ρί, ἤρ - - θαν τὰ χί-λια τὰρ-γα -

τα, [Ἦσα-τσα-κι μου, τσατσάκι μου, νὰ ζῆς παλ-λη-κα-ρά-κι μου.]

72. ΕΛΑ, ΠΑΝΑΓΙΑ, ΚΑΙ ΣΩΣΕ.

Ἦσμα δημῶδες ἑλληνικόν, ἀδόμενον ἐν ΡΟΔΩΙ κατὰ τοὺς γάμους.

Allegro = Γοργῶς.

1. Ἐ - λα Πα = ἔ - λα Πα = ἔ - λα Πα - να - - γιά καὶ σῶ - σε,

ἔ - λα Πα - να - γιά καὶ σῶ - σε νοῦν καὶ λο - γι - σμὸν με δῶ - σε.

ΔΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ

59. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

*Μελοποιηθείς ὑπὸ τοῦ πρωτοψάλτου τῆς Ἁγίας Σοφίας
Μαρουήλ τοῦ Χρυσόφου.*

Ὁ ἄνω θρῆνος ἐπὶ τῇ Ἀλώσει Κωνσταντινουπόλεως, συντεθειμένος ἐκ ψαλμικῶν στίχων τοῦ Λαυίδ, εὔρηται ἐν τῷ ὑπ' ἀριθμ. 1120 μουσικῷ χειρογράφῳ τῆς Βιβλιοθήκης τῆς ἐν Ἀθῶνι Ἱ. Μονῆς τῶν Ἰβήρων, φιλοπονηθέντι ὑπ' αὐτοῦ τοῦ μελοποιῦ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐν τῷ τέλει τοῦ χειρογράφου σημειώσεως, ἐχοῦσης ὡδε· «*Ἐτελειώθη τὸ παρὸν βιβλίον, αἱ ἀκολουθίαι πᾶσαι τῆς ψαλτικῆς διὰ χειρὸς Μαρουήλ Δούκα Λαμπαδαρίου τοῦ Χρυσόφου ἐν ἔτει 1120 (6966=1458) Ἰνδικτιῶνος ΣΤ'... Ἰουλίῳ... Καὶ οἱ βλέποντες εὐχεσθὲ μοι διὰ τὴν τοῦ Κυρίου ἀγάπην.*»

Τὸ μέλος τοῦ ἕσματος τούτου, ἀνήκον εἰς τὴν τάξιν τῶν καλουμένων *καλλιφωνικῶν*, ἠρμηνεύθη εἰς τὴν ἐν χρήσει ἐκκλησιαστικῆν παρσημαντικὴν ὑπὸ Μάρκου Βασιλείου, Πατριαρχικοῦ Γραμματέως, ὅστις καὶ ἀνεῦρε τοῦτο ἐν τῷ μνησθέντι μουσικῷ Κώδικι.

Ἡ μελωδία τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ τούτου ἕσματος ἔχει ἀσυνήθη μεγαλοπρέπεια. Αἱ λέξεις ἀποδίδονται διὰ τῶν μουσικῶν τόνων ὡς διὰ ζωνῶν χρωμάτων ζωγράφου. Εὐθύς ἐν τῇ ἀρχῇ ἡ μελωδικὴ φράσις τῆς λέξεως ὁ Θεὸς προδίδει ἐμπνευσμένον μουσουργόν, εὐλαβῶς ἀτενίζοντα πρὸς τὴν παρηγοροῦσαν ἐπὶ δεινοῖς παθήμασι θεότητα. Ἡ διὰ ποικίλων ἰδίως μουσικῶν σχημάτων ἀπόδοσις τῶν ἐννοιῶν εἶνε ὄντως ἀξιοθαύμαστος. Ἄν δὲ περιβληθῇ τὸ ἔσοχον τοῦτο μέλος καὶ διὰ πολυφώνου ἀρμονικῆς περιβολῆς, ὑπὸ κρουομένης μάλιστα καὶ διὰ ὀρχήστρας ἐξ ἐγγύρδων ὀργάνων, ἀναμφιβόλως θὰ μεταφέρῃ τοὺς ἀκροωμένους ὄντως εἰς οὐράνια δώματα. Συγχαίρομεν τὸν πολῦτιμον ἡμῶν συνεργάτην κ. Μάρκον Βασιλείου, διότι διὰ τῶν μουσικῶν αὐτοῦ ἀνασκαφῶν ἐν ταῖς βιβλιοθήκαις τοῦ Ἀγιοπύργου Ὄρους παρέδωκεν ἡμῖν τοιοῦτον ἔσοχον μουσουργημα.

Τουρκικὴ ἐφημερίς τῆς Πόλεως μας, ἡ «Γενὴ Γαζέττα» πρό τινων ἡμερῶν ἐν κυρίῳ ἄρθρῳ ἔγραψε τάδε περὶ τῆς Ἁγίας Σοφίας.

«Ἐν τῇ χώρᾳ μας ὑπάρχει ἐν ἀθάνατον μνημεῖον, ἡ Ἁγία Σοφία τῶν Βυζαντινῶν, ἣτις συγκεντρώνει ὡς μαγνήτης τὰ πλήρη σεβασμοῦ καὶ ἐκτιμήσεως βλέμματα σύμπαντος τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Ὁ πανδαμάτωρ χρόνος, ὁ ἀνατρέπων τὴν κοινωνικὴν καὶ πολιτικὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου, προσέδωκε μεγαλειτέραν αἴγλην εἰς τὴν ἀρχαίαν καὶ αἰωνίαν ἀξίαν τῆς Ἁγίας Σοφίας, ἣτις ἀπὸ τὰς πλήρεις μεγαλείου ἀρχαίας ἡμέρας τοῦ Βυζαντίου, παρ' ὅλα τὰ ραπίσματα τοῦ χρόνου, διετηρήθη μέχρις ἡμῶν, καὶ τῆς ὁποίας ἐκάστη πέτρα ἀντιπροσωπεύει τὴν ἱστορίαν χιλιάδων γεγονότων, πνιγέντων εἰς τὸ βράαθρον τοῦ χρόνου. Εἶνε ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθανθῇ ἐκάστη καρδιά, λάτρις τοῦ ὠραίου, ἱερὸν ρῖγος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ ὀνόματος τῆς Ἁγίας Σοφίας καὶ νὰ μὴ ὑποκύψῃ πλήρης σεβασμοῦ, ὅταν εὐρεθῇ ἀπέναντι τοῦ μεγαλείου τοῦ ναοῦ τούτου, τῆς ἰσχύος καὶ τῆς δυνάμεως. Δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ Ἁγία Σοφία, ὅπως ὅλα τὰ ὁμοιά της ἰδρύματα, εἶνε ἐν κομψότηχνημα, τὸ ὁποῖον μᾶς ἐδόθη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν. Ἡμεῖς εἴμεθα ὑπεύθυνοι ἐνώπιον τῆς ἀνθρωπότητος νὰ τὴν προφυλάττωμεν, ὡς πρέπει.»

Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἡ προφύλαξις τοῦ ἱεροῦ τούτου κτιρίου κατὰ καθήκον ἐπιβάλλεται, πόσον μᾶλλον δὲν ἐπιβάλλεται, χάριν τῆς διεθνoῦς μουσικολογίας, ἡ περίσωσις τῶν χειρογράφων τῆς ἐν αὐτῷ ἀκμασάσης ἱερᾶς ψαλμωδίας, ἣν οἱ ὑπὸ τοῦ Βλαδιμήρου τοῦ Α' ἀπεσταλμένοι σοφοὶ ἀκούσαντες «*Ἐνομοίσαμεν, ἐφώνησαν, ἐνομοίσαμεν ὅτι μετεκομίσθημεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς. Χορὸς Ἀγγέλων καταβαίνων ἐξ οὐρανῶν συνέγαλλε μετὰ τῶν Ἑλλήνων ψαλιτῶν ὑπὸ τοὺς θόλους τῆς τοῦ Θεοῦ Σοφίας!*»

60. ΜΕΤΑ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΤΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ποίημα Χρ. Χατζηχηρήστου. - Μέλος Βοημικόν, μεταγραφέν.

(Πληροφορίας περὶ αὐτοῦ ἴδε εἰς τὸ 55ον ἕσμα τοῦ Ε' τεύχους.)

61. ΤΑ ΠΑΘΙΑ ΠΩΠΑΘ' ΑΓΓΕΛΟΣ

Ἐκ τῆς ἀνεκδότου Συλλογῆς τοῦ κ. Ἀστερίου Γ. Στερεοῦ

Τὸ δημῶδες τοῦτο ἕσμα ψάλλεται ἐν Χαλκιδικῇ παρὰ τῶν γερόντων κατὰ τὰς χειμερινὰς σιαναστροφάς. Εἶνε πολὺ ἀρχαῖον καὶ διακρίνεται διὰ τὸ σοβαρὸν αὐτοῦ ἦθος. Ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων εἶνε ὁ ἐν Θεσσαλονίκῃ τὴν μουσικὴν εὐδοκίμως διδάσκων κ. Ἀστέριος Γ. Στερεὸς διὰ τὴν ἐν διπλῇ παρασημαντικῇ διάσωσιν τῶν πολυτίμων τούτων τῆς λαϊκῆς μούσης προϊόντων.

Τὰ πάθια πῶπαθ' Ἀγγελος κενεῖς νὰ μὴν τὰ πάθη,
οὐδὲ καρὰνι στὸ γιὰλό κι' οὐδὲ πουλί στα δάση.
Σαράντα κλέφτες ἤμασταν, σαρανταδυὸ νομάτοι
ἕνα καίκι πιάσαμε, ἕνα μικρὸ καίκι.

5. Μᾶς πῆρε καὶ μᾶς ἔβγαλε σὲ ἕνα ξηρονῆσι,
καὶ πέσαν γιὰ νὰ κοιμηθῶν, λίγο ὕπνο νὰ πάρουν
κι' ὁ καπετάνιος ἔφυγε, κι' ὁ καπετάνιος φεύγει.
— Γύρισε πίσω, βρ' ἀδερφέ, γύρισε νὰ μᾶς πάρης.
— Σαράντα μέρες ὕστερα θαν' ἔρτω νὰ σᾶς πάρω.

10. Νὰ πάρω τὰ κημέρια σας, νὰ πάρω τὰ σπαθιά σας.
Ἐνας τὸν ἄλλον τρώγονταν, ἀπ' τὴ μεγάλη πείνα.
— Σαράντα κλέφτες ἤμασταν καὶ τρεῖς ἀπωμείναμε.
Κι' ὁ καπετάνιος ἔφτασε, κι' ὁ καπετάνιος ἤρθε,
νὰ πάρῃ τὰ κημέρια μας, νὰ πάρῃ τὰ σπαθιά μας.
— Κι' ἐρρίξεν καὶ τὸν βάρεσεν καὶ πῆρην τὸ καίκι.

Ὁ φίλος ἀποστολεὺς ἐν τῷ ποιήματι τούτῳ διαβλέπει ἀνωμαλίαν τινὰ ἐν τῇ ἀποκόμῳ τῶν ἐννοιῶν μεταβολῇ. Ἄλλ' ἡ συντομία αὕτη εἶνε ἴδιον προσὸν πολλῶν δημοτικῶν ἡμῶν ἕσμάτων.

62. Ο ΘΕΟΣ ΗΛΘΟΣΑΝ ΕΘΝΗ

(Σχετικὰς πληροφορίας ἴδε εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 59ον ἕσμα.)

63. ΚΟΝΤΑΚΙΟΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΚΑΙ ΕΛΕΝΗΣ

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν τοῦτο τροπάριον, ψαλλόμενον τὴν 21 Μαΐου, ἡμέραν τῆς ἑορτῆς τῶν ἱσαποστόλων Κων-

σταντίνου και Ἑλένης, εἶνε κατά τε τὴν ποιήσιν και τὸ μέλος ἔργον τοῦ ἐμπνευσμένου τῆς Ἐκκλησίας μελωδοῦ Ρωμανοῦ, ποιήσαντος ἐπὶ τῇ βάσει ἀρχαίων μέτρων και ρυθμῶν περὶ τὰ 1000 Κοντάκισ. Ἡ μελωδία εἶνε λίαν πρωτότυπος και ἀρχαιοπρεπής, ἀρμόζει δὲ ἐπιτυχῶς και εἰς τὸ ἱστορικὸν μεγαλεῖον τῆς Πόλεως ἡμῶν, φεροῦσης τὸ μέγα ὄνομα τοῦ πρώτου Αὐτοκράτορος, προστάτου τοῦ Χριστιανισμοῦ.

64. Εἰς ΞΕΝΗΝ

Ποίημα Δ. Βικέλα.— Μουσική Μ. Μανρογορδάτου.

Εἶνε ὁ τίτλος τοῦ ᾄσματος, ὅπερ χάριν τοῦ ἡμετέρου Περιδοκικοῦ ἐμελουργήθη ὑπὸ τοῦ ἐμπνευσμένου αὐτοῦ μουσουργοῦ. Εὐθὺς ἀμέσως ἀπὸ τῶς πρώτας ἔτι συγχροδίας τοῦ κλειδοκυμβάλου φαίνεται ὅτι ὁ συνθέτης εἶνε εὐρείος μορφώσεως και ἐμπνεύσεως μουσικός, μὴ δεσμευόμενος ποσῶς ἀπὸ τυπικῶν περιορισμῶν τῆς τέχνης. Ἡ μελωδία εἶνε λίαν ἐκφραστική, ἢ δὲ συνοδεία τοῦ ὄργανου ἔτι μᾶλλον ἐξαιρεῖ αὐτήν. Αἱ μετατοπίσεις τῶν κλιμάκων και τοῦ ρυθμοῦ ἢ πορεία γίνονται μὲ πολλὴν εὐχέρειαν και συμμετρίαν. Ἡ καταληκτικὴ δὲ μελωδικὴ φράσις τοῦ στίχου « Ἄλλοῦ, ἄλλοῦ εἶνε δοσμένη » (ἡ καρδιά) μετεωρίζεται μὲν κάπως. ἄλλ' εἶνε μαλαγγολικῶς περιταθῆς, ἀποπνεύουσα βαθύτατον θελκτικὸν ἄρωμα ἐν τῇ ψυχῇ. Οἱ χειρισταὶ τοῦ ᾄσματος και τοῦ κλειδοκυμβάλου ἀποκτῶσιν ὄντως ἐν ἔξοχον θελκτικὸν μουσουργημα, παρ' ἐμπνευσμένης ἑλληνικῆς διανοίας συντεθέν.

65. Ο ΨΑΡΑΣ

Εἶνε ὡραῖον και εὐχαρι μουσουργημα τοῦ ἐν Βάρνῃ διαμένοντος ὁμογενοῦς μουσικοῦ κ. Β. Ν. Γουναροπούλου, δυνάμενον νὰ ψαλῆ και ὑπὸ μαθητῶν ἀνωτέρων σχολῶν.

2. Τόσο, τόσο ψάρεμμα ὁ ψαρῆς τραβάει
 ὅπου λῆς τὰ δίχτρα του πῶς θεὸς νὰ κοποῦν·
 μὲ χαρᾶς χαμόγελο γύρω του κυτᾶει
 και τὸ τραγουδάει του ἀρχινᾶ νὰ πῆ·
 Πάρτε, πάρτε, παλληκάρια, } δις
 φρέσκα ψάρια, φρέσκα ψάρια. }

66. Ο SALUTARIS

Δι' ὀξύφωνον γυναικα και χορὸν διὰ 4 φωνῶν.

Εἶνε ὁ τίτλος τοῦ μουσουργήματος τοῦ διαπρεποῦς Γάλλου μελοποιοῦ κ. Α. Bourdon, μέλους τῆς Ἀκαδημίας τῆς Ρουέννης και τετιμημένου τῆς « Μουσικῆς » συνεργάτου. Ὁ εὐγενὴς γάλλος μελοποιὸς ἀφιεροῖ τὸ μουσουργημα αὐτοῦ εἰς τὸν ἡμέτερον διευθυντήν, εἰς ἔνδειξιν συμπαθείας και ἐκτιμήσεως. Ὁ κ. Bourdon εἶνε κληρικὸς εὐρείας μουσικῆς μορφώσεως. Ἀσχολεῖται δὲ μετ' ἐνθουσιασμοῦ και περὶ τὴν ἑλληνικὴν μουσικὴν, ἀφιερῶθεις εἰς τὴν μελέτην και ἔκδοσιν και τοῦ εἰς Ἀπόλλωνα ἕμνον μετὰ τοῦ διαπρεποῦς ἑλληνιστοῦ και ἀκαδημειακοῦ Ε. Αυνγαῦ. Ἐκτιμήσας δεόντως τὰ μουσικοφιλολογικὰ τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ ἔργα ἐποίησατο τὴν πρόπουσαν περὶ αὐτῶν εἰσήγησιν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ τῆς Ρουέννης, ἢ ὅποια και ἐγκρίνασα αὐτὰ ἐξελέξατο τὸν συγγραφέα αὐτῶν

παμψηφει ἀντεπιστέλλον μέλος. Ἡ περισπούδαστος τεχνικὴ αὐτοῦ εἰσήγησις ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ Περιδοκικῇ τῆς ἐν λόγῳ γεραρᾶς Ἀκαδημίας. Τὸ δημοσιευόμενον θερησκευτικῆς χροιάς μουσουργημα τοῦ κ. Bourdon, διακρινόμενον διὰ τὴν σοβαρότητα και μεγαλοπρέπειαν αὐτοῦ, ἔχει και συνέχειαν ἐν τελείῳ τετραφώνῳ χορῷ μετὰ συνοδείας τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Ὁργάνου.

Ο ΓΑΛΛΟΣ ΑΚΑΔΗΜΕΙΑΚΟΣ Α. BOURDON

67. Η ΠΑΦΙΤΙΣΣΑ

* Ἄσμα δημῶδες ἐκ τῆς Συλλογῆς τοῦ ἐν Λεμεσῷ μουσικοδιδασκάλου κ. Χρ. Ἀποστολίδου, περὶ ἧς ἐν ἄλλῃ στήλῃ δημοσιεύεται ἡ δέουσα βιβλιοκρισία. Ἡ παθητικὴ αὐτὴ μελωδία, ἔλκει τὴν καταγωγήν αὐτῆς ἐκ τῆς ἱστορικῆς Πάφου, ἐν ἣ τσοσῦτον ἐλατρεύετο ἡ θεὰ τοῦ ἔρωτος και τοῦ κάλλους Ἀφροδίτη. Διὰ ταύτης τῆς μελωδίας δοκιμάζεται, κατά τὸν Συλλογέα, « ἡ εὐστροφία τοῦ κυρίου τραγωδιστοῦ. »

1. Ἀη! Τζιζέφες ὡς τὰ μεσάνυχτα ἤμουν παπέξω θηγὸ σου,
 Ἀη! τζιζέκουά σου τζιζέκόντζιζες τζιζελάλουν μὴ κα-
 Ἐπωδός. [κό σου.
 Ὁρὴ ρουσοῦ ὀρὴ ρουσοῦ
 πόσα τραβῶ γιὰ λόου σου.
 2. Ἀη! Ἐλάμκν μας, ἐλάμκν μας, σγιάν⁴ λάμκνον τὸ
 [μελίσσι.
 Ἀη! Ὁσπου τζιζέποχωρίσκν μας, λεγνόν⁵ μου τζιζυπαρίσσι.
 Γιὰ ὄνομα γιὰ ὄνομα
 ἐφέες εἰά την ὄραμα⁶.
 3. Ἀη! Τὴν ἀγαπῶ χαρτολοσῶν⁷ τζιζέμν παρηγοροσιν.

1. Ἀπ' ἔξω ἀπὸ τὸ σπῆτι σου. 2. Κόρη ξανθὴ. 3. Μᾶς ἤλαυνον, κατεδίωκον. 4. Ὁσάν. 5. Λιγνόν, λεπτοφυές. 6. Ὁπτσάιζ, ὄνειρον. 7. Μνηστεύουσιν.

Ἄη! Ὅσῃν παρηγορίαν θωρῶ τόσῃν χαρὰν δοῦσιν.
 Ὅρῃ, ρουσεῦ, ὄρῃ, ρουσεῦ
 ὅ,τι φορήσῃς πρέπουνσου.

68. ΒΟΥΛΓΑΡΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ «ΠΑΪΤΟΥΣΚΑ»

Ὁ βουλγαρικός οὗτος χορὸς εἶνε σύνθεμα τοῦ ἐν Σόφιας ὀνομαστοῦ Βουλγάρου μουσικοῦ καὶ συμπαθοῦς συνεργάτου τῆς «Μουσικῆς» κ. Dobri Christoff. Βάσις τοῦ χοροῦ τούτου εἶνε δημώδης βουλγαρική μελωδία. Κατὰ τὴν ἐνηλικίωσιν τοῦ διαδόχου τῆς Βουλγαρίας Βόριδος καὶ ὁ χορὸς οὗτος εὐμενῶς ἠκούσθη παρὰ τῶν ξένων. Ὁ κ. Χρίστωφ εἶνε μελετηρὸς μουσικός, ἐπιδοθεὶς εἰς τὴν μελέτην καὶ τῆς ἑλληνικῆς μουσικῆς. Πέρουσι δὲ διὰ θεωρητικὰ τινὰ ζητήματα τῆς ἡμετέρας μουσικῆς συνεβουλεύθη ἐνταῦθα καὶ τὸν ἡμέτερον διευθυντήν.

69. ΠΛΗΣΙΕΣΤΕΡΟΝ ΣΟΥ, ΘΕΕ ΜΟΥ

Εἶνε τὸ ἀγγλικὸν θρησκευτικὸν ᾠσμα, τὸ ὁποῖον τὰ 1.643 θύματα τοῦ «Τιτανικοῦ», ἀφ' οὗ ἔσωσαν τὰ γυναικόπαιδα, συνήχθησαν πέριξ τῆς ὀρχήστρας τῶν ἠρωϊκῶν μουσικῶν καὶ συνοδείᾳ αὐτῆς ἔμελψαν αὐτὸ τὸ ὕστατον.

• Πλησιέστερόν σου, Θεέ μου, πλησιέστερόν σου. Ἰ με ἢ φωνὴ τῆς πίστεώς μου, ἐγγύτερόν σου. Τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἡ συμφορὰ ἐκχειλίζει ὡς ποταμός, φύλαξόν με πλυσίόν σου, πλησιέστερόν σου.

• Ἄν δέ ποτε γίνῃ ἀνάγκη νὰ κύψω τὴν κεφαλὴν ὑπὸ τὴν ρομφαίαν ἢ ἄλλην καταστροφὴν, ἐπιθυμῆ ἢ ψυχὴ μου νὰ ὑψωθῇ ἀκόμη ὑψηλὰ, πλησιέστερόν σου, Θεέ μου, πλησιέστερόν σου. »

(Πλείονας περὶ αὐτῶν πληροφορίας ἴδε προηγουμένον Τεύχος).

70. ΜΟΝΩΙΔΙΑ ΟΞΥΦΩΝΟΥ

Ἐκ τοῦ μελοδράματος «Τόσκας».

Χάρις εἰς τὸν διακεκριμένον αὐτῆς συνεργάτην κ. Γ. Λ. Ξανθόπουλον ἢ «Μουσικῆ» διὰ τοῦ τεμαχίου τούτου παρέχει ὠραίαν διασκευὴν τῆς μονωδίας τῆς «Τόσκας» τοῦ Πουτσίνη εἰς τοὺς ἐραστὰς τῆς παθητικῆς Κιθάρας. Δὲν ἀμφιβάλλομεν δ' ὅτι θέλουσιν οὗτοι δεόντως ἐκτιμῆσαι τὴν περὶ τὴν ἐπιτηδεῖαν συναρμογὴν εἰδικότητα τοῦ μουσοτραφοῦς διασκευαστοῦ καὶ ἡμετέρου συμπαθοῦς συνεργάτου.

71. ΜΑΝΑ, ΗΡΤΕΝ Η ΑΝΟΙΞΙ

Τὸ δημοτικὸν τοῦτο ᾠσμα, ᾄδόμενον ἐν Συνασφῇ τῆς Καπαδοκίας πρὸς κύκλιον χορὸν κατὰ τὸ ἔαρ, ὑψηγορεύθη ἡμῖν ὑπὸ τοῦ κ. Ἰω. Ἀμβροδῆ. Ἡ μετὰ βῆσις τῆς μελωδίας ἀπὸ τοῦ χρωματικῶν γένος εἰς τὸ διατονικὸν εἶνε λίαν ἀξιοσημείωτος.

Μάνα ἤρτεν ἢ ἀνοιξι, τὸ γιέρμο κκλοκκίρι,
 ἤρταν τὰ χίλια τᾶργατα, τὰ θέλουν χίλια χέργισα.
 — Δούλεψε, ξένε μ', δούλεψε κι' ἐγὼ νὰ σέ παντρέψω.
 πάλε ὁ ξένοσ 'δούλευεν 'ς τὸν τόπον γιά νὰ πάγη.

Νύχτα σελλόνει τᾶλογο, ἴμέρα τὸ καλιγόνει.
 βᾶξ' ἀσημένια πέταλα, καρφιά μαλαγματένια
 καὶ τὰ καλιγοσίγια του ὄλ' ἀπὸ τζεβαέρι.
 (Ἡμιτελές).

72. ΕΛΑ, ΠΑΝΑΓΙΑ, ΚΑΙ ΣΩΣΕ

Τὸ δημῶδες τοῦτο ᾠσμα τῆς Ρόδου ψάλλεται ἐν Σουρουμῇ κατὰ τοὺς γάμους. Τὴν Κυριακὴν δηλαδὴ μετὰ τὸ τέλος τῆς λειτουργίας οἱ λυρισταὶ συνοδευόμενοι ὑπὸ τῶν κανακιστῶν (τραγουδιστῶν) μεταβαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ γάμου, ἐν ᾧ στολιζέται ὁ γαμβρός. Ἐκεῖ προσέρχονται καὶ πάντες οἱ συγγενεῖς τοῦ γαμβροῦ, πρὸς οὓς οὗτος βάλλει μετάνοιαν, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐκεῖνοι δίδουσιν αὐτῷ χρηματικὰ δῶρα. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ διὰ τὴν νύμφην ἰδιαίτερος. Ἐν τῷ μεταξὺ οἱ κανακισταί, ἐπαινοῦντες τοὺς μελλονύμφους, ᾄδουσι διάφορα ᾠσματα, ἐξ ὧν καὶ τὸ κατωτέρω δημοσιεύομενον.

1. Ἐλα, Παναγιά, καὶ σῶσε
 νοῦν καὶ λογισμὸν με δῶσε,
 νὰ ἴθυμοῦμαι τὰ τραγούδια
 τὰ παλῆα καὶ τὰ καινούργια.
2. Τρεῖς βασίλισσες τὰ κοῦσαν
 κι' ἄλλαις τρεῖς ἀπὸ τὴν Προῦσαν
 κι' ἄλλαις τρεῖς ἀπὸ τὴν Σάμον
 πῶς θὰ κάμωμεν τὸν Γάμον.
3. Καὶ μᾶς στείλασι παιγνίδια
 καὶ περιστεράκια χίλια.
 Τὰ παιγνίδια νὰ βροντῶσι
 τὰ πουλιὰ νὰ κελαδῶσι.
4. Τὰ πουλιὰ νὰ κελαδῶσι
 καὶ τὴν νύμφην νὰ παίνωσι,
 ποῦχει τὰ μαλλιά σαρκί
 πρέπει τῆς τὸ μεγαλῆκι.

ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΜΟΥΣΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

Μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ «Τιτανικοῦ». — Μέτρα κατὰ τῶν ἀσέμων χορῶν καὶ μουσικῆς. — Ὁ «Ἰπότης» τῆς Ρόδου. — Ὁ Αὐτοκράτωρ τῆς Γερμανίας περὶ τοῦ κλασσικοῦ θεάτρου.

Ἄγγλια. — Ἐν Λονδίῳ ἐν τῷ Καθεδρικῷ ναῷ τοῦ ἁγίου Παύλου ἐτελέσθη συγκινητικώτατον μνημόσυνον ὑπὲρ τῶν θυμάτων τοῦ «Τιτανικοῦ», ἐν μέσῳ λυγμῶν, θρήνων καὶ κοπετῶν, πεντακισχίλια δὲ στόματα συνανέμελλον μετὰ τοῦ κλήρου τὰ νεκρώσιμα ᾠσματα, ἐν οἷς καὶ τὸ ἐν τῷ παρόντι τεύχει δημοσιεύομενον ᾠσμα, ψαλὲν ὑπὸ τῶν θυμάτων κατὰ τὴν ὥραν τοῦ καταποντισμοῦ. Πλείστοι ἐκ τῶν λυγμῶν δὲν ἠδύναντο νὰ ᾄδωσι, καταβρέχοντες δι' ἀφθόνων δακρῶν τὸς σελίδας τῶν προσευχηταρίων, καὶ πλείστοι ἐλιποθύμησαν.

Ἐπίσης, κατὰ τὰς πληροφορίας ἡμῶν, καὶ μετὰ τὴν ὑπὸ τῆς «Καρπαθίας» διάσωσιν τῶν ἐν ταῖς ναυαγισσοστατικαῖς λέμβοις, οἱ ναυαγοὶ ἔψαλον ἐπ' αὐτοῦ δοξολογίαν πρὸς τὸν

Θεὸν ἐπὶ τῇ ἑαυτῶν διασώσει, μεθ' ἣν ἐφάλγη μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τῶν ἀπολεσθέντων.

Ἀμερικῆ.—Μεγάλη παρατηρεῖται κίνησις ἐν Ἀμερικῇ κατὰ τῶν νεωτέρων ἀσέμνων καὶ ἀνηθίζων χορῶν, οἵτινες ἤρξαντο διαδιδόμενοι τελευταίως. Εἰς ἓκ τῶν Ἀμερικανῶν βουλευτῶν παρουσίασεν εἰς τὴν Βουλὴν τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν νομοσχέδιον, δι' οὗ εἰσηγείται ὅπως αὐτὸ τὸ Κράτος ὀρίσῃ εἰδικὴν *χοροκρισίαν*, ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ὁποίας νὰ διορισθῇ ἐπιθεωρητής, ὅστις καθ' ἑκάστην ἐσπέραν ὀφείλει νὰ περιέρχεται πρὸς ἐπιθεωρήσιν τὰς αἰθούσας τῶν ξενοδοχείων, τὰ ἐστιατόρια καὶ τὰ λοιπὰ διασκεδαστικὰ κέντρα, εἴθια συνήθως χορεύουσι. Μεγάλη ἀμερικανικὴ ἐφημερίς, ζήτησασα τὴν γνώμην τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου, ἔλαβεν ἀπαντήσεις, ὧν ἡ καταπληκτικὴ πλειονότης κηρύσσει κατὰ τῶν ἐπ' ἐσχάτων ἐν Ἀμερικῇ εἰσαχθέντων ἀνηθίζων χορῶν. Ἐν Φιλαδελφίᾳ δὲ τῆς Ἀμερικῆς διοργανώθη καὶ εἰδικὴ ἐπιτροπεΐα, σκοπὸν ἔχουσα τὴν καταπολέμησιν τοῦ νεωτερισμοῦ τούτου, ὡς καὶ τῆς *ἐκθληνούσης μουσικῆς*. Ἐν Βοστώνῃ ἡ ἀστυνομία ἤρξατο ἤδη ἐπιβλέπουσα τὰς αἰθούσας τῶν χορῶν, ταύτην δ' ἐκθύμως ὑποστηρίζει καὶ ἡ ἀριστοκρατία. Εἰς τὴν κίνησιν ταύτην μετέσχε καὶ τὸ ἐν Νέα Ὑόρκῃ Κομιτᾶτον μεταρρυθμίσεως τῶν διασκεδάσεων τῆς ἐργατικῆς νεολαίας. Τὸ κομιτᾶτον τοῦτο, φρονοῦν ὅτι οἱ σύγχρονοι χοροὶ εἶνε ἀγωγοὶ ταχείας διαφθορᾶς εἰς τὰς τάξεις τῆς ἐργατικῆς νεολαίας. ἀπεφάσισε νὰ ἐπιτύχῃ διὰ νομοθετικῆς ὁδοῦ τὴν ἄμεσον ἐπιψήφισιν τοῦ μέτρου τῆς ἐπισήμου *χοροκρισίας*.

Ἀυτορία.—Ἐνεκα τῶν ἐν Ρόδῳ πολεμικῶν γεγονότων εἰς τοὺς μουσικοὺς κύκλους τῆς Δύσεως ἤρξατο νὰ γίνηται λόγος περὶ τοῦ πέρυσι παράσταθέντος ἔργου τοῦ Ριχάρδου Στράους, Ἐπιλότου τῆς Ρόδου. Ἡ πρώτη παράστασις τοῦ νέου τούτου κωμικοῦ μελοδράματος ἐγένετο ἐν Δρέσδῃ μεθ' ἰθιαμβευτικῆν ἐπιτυχίαν. Τὸ ἔργον εἶνε τρίπρακτος κωμωδία, ἣν ἐμελοποίησεν ὁ Στράους ἐπὶ κειμένου τοῦ Χόφμαντσάλ, ὁπερ σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἶνε γεγραμμένον εἰς στίχους μετ' ἐλάχιστα μέρη εἰς πεζόν.

Γερμανία.—Ὁ Ἀυτοκράτωρ τῆς Γερμανίας ὀμιλῶν πρὸς διακεκριμένην Γαλλίδα ἠθοποιόν, ὑποδυθεῖσαν ἐκτάκτως ἐπιτυχῶς ἐν Γερμανίᾳ τὴν *Φαίδρα*, εἶπε μεταξὺ ἄλλων καὶ τὰ ἑξῆς: Μανθάνω ὅτι ἐν Γαλλίᾳ παραμελεῖται δυστυχῶς ἡ κλασσικὴ ἐν γένει παράδοσις καὶ ὅτι δὲν ἀναβιβάζονται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὅσον ἀπαιτεῖται συνεχῶς τὰ ἔργα τοῦ Μολιέρου καὶ τοῦ Ρακίνα· ἐν ᾧ ἐν Γερμανίᾳ καὶ σήμερον ἀκόμη ὁ κόσμος παραμένει πιστὸς εἰς τοὺς μεγάλους αὐτοῦ κλασσικοὺς καὶ εὐαρεστεῖται εἰς τὰς παραστάσεις τῶν ἔργων αὐτῶν. Μετὰ τὸ Γυμνάσιον, εἶπεν ὁ Γουλιέλμος, ἔρχεται τὸ Πανεπιστήμιον καὶ μετὰ τοῦτο τὸ Θέατρον, τὸ ὁποῖον χρῆσιμεῖ πρὸς ἐξήψωσιν καὶ μεγάλυνσιν τῶν ψυχῶν. Ὁ λαὸς δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ παριστάνηται ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἢ παροῦσα αὐτοῦ κατάστασις· γνωρίζει καὶ βλέπει ταύτην καθ' ἑκάστην· ἔχει ἀνάγκην πρᾶγματος ἀνωτέρου καὶ εὐγενεστέρου, πρᾶγματος ὀλίγον ἀνωτέρου τῆς «Κυρίας τῶν Καμελιῶν».

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΝΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΝ

ΕΓΧΩΡΙΑ.—Αἱ ἐξετάσεις τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς Σχολῆς. — Ἰδούσις μουσικοῦ σωματείου. — Ὁ Μουσικὸς Σύλλογος «Ἀρίων». — Ἡ ἐπέτειος τῆς Ἀδελφότητος Ἁγίου Θεράπων Σιμετζίη.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ.—Ἡ Μουσικὴ ἐν τοῖς ἐν Ἐπιβάταις Ἀρχιερεῖσις ἐκπαιδευτηρίσις. — Ἡ Ἐστυδιαντῖνα Μπάλιας. Ὁ Ἐπιπόλυτος τοῦ Εὐριπίδου ἐν Σμύρῃ. — Μουσικοθεατρικὴ ἑσπερίς ἐν Μοναστηρίῳ. — Ἡ ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ ἐν Ἀργυρουπόλει. — Ὕμνος πρὸς τὴν ἔργασίαν.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ.—Αἱ ὑπὸ τοῦ Ὁδείου Ἀθηνῶν παραστάσεις ὀπερετῶν. — Ἡ ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία Ἀθηνῶν, τὸ Ὁδεῖον τοῦ Περικλέους καὶ τὰ ἀρχαῖα δράματα. — Ἡ περικύσμασις τοῦ Κολωνοῦ. — Αἱ ἐν τῷ Σταδίῳ ἐπιδείξεις τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν. — Ὁ Σύλλογος «Τέχνη» καὶ τὰ ἔθνικα ἄσματα καὶ οἱ ἔθνικοι χοροὶ. — Τὸ νέον μελόδραμα τοῦ κ. Θ. Σακελλαρίου. — Ἡ εἰκοσιπενταετηρίς τοῦ κ. Ψάχου. — Ἡ «Ἠλέκτρα» τοῦ Σοφοκλέους ἐν Πειραιεῖ. — Ἡ «Ὠραία βοσκοπούλα», νέα ἑλληνικὴ ὀπερέττα. — Ὁ Ἀυτοκράτωρ τῆς Γερμανίας καὶ οἱ ἑλληνικοὶ χοροὶ. — Διάξεις περὶ ἑλλ. δημοτικῶν ᾠμάτων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. — Ἀραματικὴ σχολὴ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ. — Ἐθνικοὶ χοροὶ ἐν Ζαχαρίᾳ. — Ἡ ἀποθέσις τοῦ Σαμάρα ἐν Ρουμανίᾳ. — Ἐλλ. μελόδραμα ἐν Βιέννῃ. — Αἱ ἐν Ἀμερικῇ συναυλίαι τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας. Σχολὴ Βυζαντινῆς μουσικῆς ἐν Ἀμερικῇ.

ΕΓΧΩΡΙΑ

Περὶ τὰ μέσα τοῦ λήξαντος Μαΐου ἐτελέσθησαν ἐν τῇ Μ. τοῦ Γένους Σχολῇ αἱ προφορικαὶ ἐξετάσεις τῆς καλουμένης Ἐκκλ. Μουσικῆς Σχολῆς, ἐν ἣ ὁμοῦς, ἐκτὸς τοῦ στοιχειώδους *Παβουγαδισμοῦ* καὶ τῆς πρακτικῆς ἐκμαθήσεως ἐκκλησιαστικῶν τινῶν ᾠμάτων, οὐδὲν ἄλλο ὑψηλότερον καὶ τεχνικώτερον διδάσκεται. Ἐν ᾧ ἀπ' ἐναντίας ἡ ἐκκλησιαστικὴ ἡμῶν μουσικὴ, ὡς παλαιὸν θρησκευτικὸν καὶ ἔθνικόν κειμήλιον, χρήζει εὐρυμαθῶν διδασκάλων πρὸς ἐμπροσθίαν αὐτῇ διδασκαλίαν. Τὰ τεχνικὰ τῆς ἱεράς ἡμῶν μουσικῆς θεμέλια εὐρίσκονται ἐν τῇ ἑλληνικῇ ἀρχαιότητι καὶ τῷ κληρονόμῳ ταύτης βυζαντιακῷ ἑλληνισμῷ. Ὁ ἀγνοῶν ὅθεν τὰ θεμέλια ταῦτα καὶ περιώμενος ἐπὶ τῶν λειψάνων τῶν ἔρειπῶν τούτων νὰ οἰκοδομήσῃ οὐδὲν ἄλλο πράττει ἢ, τοῦτ' αὐτό, ν' ἀντλή εἰς *πίθον Λαυαῖδων*. Ἐν τούτοις ἡ ἄσκησις αὕτη ματαιοπονία ἐξασκεῖται ἐν Φαναρίῳ πρὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ ἔθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ ἡμῶν Κέντρου.

Ἡ Ἐκκλ. Μουσικὴ Σχολὴ, καίπερ ἔχουσα 4 τάξεις μετὰ ἰσαριθμῶν διδασκάλων, ἐν τούτοις στερεῖται παντελῶς ἐνὸς κοινοῦ καὶ ἐνιαίου προγράμματος, ἐπομένως καὶ ἐνιαίας διδασκαλίας. Ἐνεκα δὲ τῆς ἀναποφεύκτου ἐλλείψεως τῆς *διδασκτικῆς συνοχῆς* οὐδεὶς τῶν διδασκάλων γνωρίζει τί ὁ πρὸ αὐτοῦ ἐδίδαξε καὶ τί ὁ μετ' αὐτὸν διδάσκει. Ὅσοι παρέστησαν κατὰ τὰς τελευταίας προφορικὰς ἐξετάσεις ἀναμφιβόλως θὰ ἐπιστοποίησαν τὸ ἀσύντακτον καὶ ἀσυνάρτητον τῆς Σχολῆς. Διατί δὲ πάντα ταῦτα; Διότι οἱ ἐν ἐνεργείᾳ ἱεροψάλται διδάσκαλοι αὐτῆς, οὐδέλως κέκτηνται διδασκαλικὰ προσόντα. Ὑπάρχουσι βεβαίως καὶ παρ' ἡμῖν ἱεροψάλται ὡς καὶ ἄλλοι μουσικολόγοι μετ' ἐπαρχῶν διδασκαλικῶν ἐφοδίων, ἀλλ' οὗτοι, διὰ ραδιουργιῶν πολεμούμενοι, παραγκωνίζονται. Ὑπὸ τῶν δύο ἰδίως διδασκάλων τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων, οἱ ὁποῖοι τυγχάνουσι καὶ ἱεροψάλται τοῦ πατριαρχικοῦ ναοῦ, διενεργεῖται συστηματικὴ τοῦτ' αὐτὸ σταυροφορία κατὰ παντὸς ἱκανοῦ καὶ εὐσυνειδήτου διδασκάλου, ἐργαζομένου ὑπὲρ τῆς βελτιώσεως καὶ προαγωγῆς τῆς Σχολῆς. Ὑπάρχουσι δὲ δυσ-

τυχῶς και θύματα τῆς ἀμαθείας και τῆς κακεντρεχειας αὐτῶν.

Ἐπί τριετιάν ὄλην διδάξαντες και ἡμεῖς ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ μετὰ πόνου ψυχῆς ἐπιστοποιήσαμεν τὴν οἰκτρὰν αὐτῆς κατάστασιν. Ὑπὸ φιλικῶν πάντοτε και συναδελφικοῦ πνεύματος ὀρμώμενοι συνεστήσαμεν πολλάκις τὴν δυνατὴν τῆς Σχολῆς βελτίωσιν διὰ τῆς ἀπὸ κοινου συντάξεως ἐνιαίου προγράμματος πρὸς ἐνιαίαν διδασκαλίαν. Ἄλλ' ἀπηντήσαμεν συστηματικὴν καταφορὰν και ὕπουλον ἀντιπολίτευσιν παρ' αὐτῶν. Ἀντὶ συναδελφικῆς συνεργασίας και βελτιώσεως ἡ παυχὴ ἀμάθεια μετεχειρίσθη τὴν ραδιοϋργίαν και τὴν συκοφαντίαν ὡς μόνον αὐτῆς ὄπλον. Διὸ ἠναγκάσθημεν ἐν μέσῳ τοῦ τρέχοντος σχολικοῦ ἔτους προτέρουσι νὰ παραιτηθῶμεν. Ἄν και σεπτῇ πατριαρχεικῇ ἐντολῇ ἐξεφράσθησαν ἡμῖν ἐπισήμως εὐχαριστίαι διὰ τὰς πρὸς τὴν Μουσικὴν Σχολὴν τριετείς διδασκαλικὰς ἡμῶν ὑπηρεσίας, ἐν τούτοις ἐπιφυλατόμεθα ὅπως εἰς προσεχῆς φύλλον δημοσιεύσωμεν και τοὺς λόγους τῆς πρὸς τὴν Α. Θ. Π. τὸν λαοφιλῆ ἡμῶν Πατριάρχην ὑποβληθείσης παραιτήσεως ἡμῶν, ἵνα οὕτω τὸ ὁμογενὲς δημόσιον γνωρίσῃ ἐκ τοῦ σύνεγγυς τοὺς διὰ ραδιοϋργῶν και συκοφαντιῶν ἐκμεταλλουμένους τὰ ἱερώτατα πρὸς τὴν θείαν και ἱερὰν τῶν Πατέρων αὐτοῦ τέχνην συναισθήματα.

Ἀκραδάντως δ' ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ τελευταίως ὑπὸ τῆς Α. Θ. Π. ἐκλεγείσα Ἐφορεία τῆς Μ. Σχολῆς, ἡ συγχειμένη ἐκ προσώπων λίαν σεβαστῶν, θὰ καταστήσῃ αὐτὴν ἀληθῆς ἐκπαιδευτικὸν μουσικὸν φυτώριον πρὸς σκοπιμωτέραν και εὐρυτέραν τῆς ἱερᾶς ἡμῶν τέχνης διδασκαλίαν, τὴν βελτίωσιν τῆς ὁποίας σύμπασα ἡ ἑλληνικὴ ὀρθοδοξία εὐχεται και ἐπιποθεῖ. Πρὸς τὸν σκοπὸν δὲ τοῦτον ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς φύλλου θὰ δημοσιεύσωμεν και ἀποσπάσματα τινα ἐκ τῆς λογοδοσίας ἡμῶν, ἣν κατὰ τὸ σχολικὸν ἔτος 1907—08 ἐξεφώνησαμεν κατὰ τὴν ἡμέραν τῶν ἐξετάσεων. Διὰ τῶν δημοσιευθησομένων ἀποσπασμάτων ὑποδεικνύονται πάντα σχεδὸν τὰ τρωτὰ τῆς Μουσικῆς Σχολῆς σημεῖα.

Φρονοῦμεν δ' ὅτι ἐπῆλθε νῦν και ὁ κατάλληλος χρόνος τῆς χρησιμοποίησεως τῆς ἐξ 600 λιρῶν δωρεᾶς τοῦ ἀειμνήστου Κωνσταντίνου Ζιφειροπούλου πρὸς ἴδρυσιν ἰδίου οἰκῆματος Μουσικῆς Σχολῆς. Ἡ ἱερὰ ἡμῶν τέχνη χρῆζει ἀμέσου τεχνικῆς περιθάλψεως και γενναίας ὑποστηρίξεως. Ἄλλως κινδυνεύομεν ν' ἀτολέσωμεν ὅ,τι ἀγαθὸν βαρεῖς δουλείας χρόνοι περιέσωσαν ἐν τῇ ἱερᾷ τῶν Πατέρων ἡμῶν μουσικῇ.

Ὁ ἐν Ταταούλοις ποδοσφαιρικὸς σύλλογος «Ἀστήρ», σωματεῖον διακρινόμενον διὰ τὸν θερμοϋργὸν αὐτοῦ ζῆλον, ἄξιον δὲ πάσης συμπαθείας, ἴδρυσεν ἐπ' ἐσχάτων και ἰδιαιτέρον τμήμα Μανδολινάτας ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ δραστηρίου μουσικοδιδασκάλου κ. Ἰωάν. Διαμαντίδου. Συγχαίρομεν θερμῶς τὸν προοδευτικώτατον σύλλογον διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δράσεως αὐτοῦ και πρὸς τὴν ὠραίαν τοῦ Ὀρφῆως τέχνην, τὴν ἐξευγενίζουσαν τὰ ἦθη και τὸ φρόνημα ἐξυψοῦσαν.

Ὁ ἐν Σιρκετζῇ γνωστὸς μουσικογυμναστικὸς Σύλλογος «Ἀρίων» ἀνεκήρυξε τὸν ἡμέτερον Διευθυντὴν ἐπίτιμον αὐτοῦ μέλος.

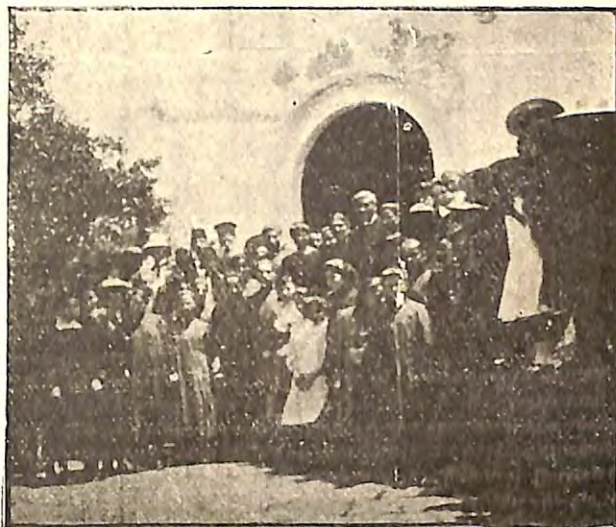
Ἐν τῷ τόπῳ τῶν ἰσχυρῶν θρησκευτικῶν και ἐθνικῶν ἀναμνήσεων τῆς Πόλεως μας, ἐν τῷ Σιρκετζῇ τοῦ Βυζαντίου, ἐωρτάσθη μεγαλοπρεπῶς ἡ ἐπέτειος τῆς αὐτόθι κοι-

νωφελῶς δρώσης φιλεκπαιδευτικῆς και φιλοπτόχου Ἀδελφότητος ὁ «Ἅγιος Θεράπων». Μετὰ τὴν ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Παναγίας Ἐλπίδος Κοντοσκαλίου ἀρχιερατικῆς λειτουργίας ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἑλληνικῆς Σχολῆς Σιρκετζῆ ἐγένετο ἡ πανηγυρικὴ τελετὴ, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ Γεν. Γραμματέως κ. Κ. Καλλιωντζῆ ἀνεγνώσθη ἡ ἐκθεσις τῶν πεπραγμένων κατόπιν δ' ἐγένετο και μουσικὴ ἐπίδειξις ὑπὸ τῶν μαθητῶν και μαθητριῶν, ψαλλόντων ἐμμελῶς τὸν ὕμνον τοῦ Συντάγματος και τοῦ Πατριάρχου. Ἡ δὲ τοῦ ὑπὸ τὴν δεξιάν προεδρείαν τοῦ ρέκτου κ. Γ. Κεσιμίδου Συλλόγου «Ἀρίωνος» Μανδολινάτα ὑπὸ τὴν πεπνυμένην διεύθυνσιν τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Στάγκαλη ἀνέκρουσε τὸ πρῶτον διάφορα ἐκλεκτὰ μουσουργήματα, ἐνθουσιωδῶς χειροκροτηθέντα. Ἐν τέλει ὁ Πρόεδρος τοῦ ἑορτάζοντος Σωματείου κ. Κωνσ. Στεφανίδης ἠὲ εὐχαρίστησε τοὺς πάντας ἐπὶ τῇ ἐπιδειχθείσῃ πανηγυρικῇ συμπαθείᾳ διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν πατρίων κειμηλίων δρᾶσιν.

ΕΠΑΡΧΙΑΙ

Ἡ ὠραιοτάτη εἰς Ἐπιβάτας ἐκδρομὴ, ἣν ἡ Φιλεκπαιδευτικὴ Ἀδελφότης «Ἀρχιγένης» πρὸς ὑποστήριξιν τῶν ἀκμαζόντων αὐτόθι ἀνωτέρων ἐκπαιδευτηρίων διωργάνω-

ΑΙ ΨΑΛΤΡΙΑΙ ΜΑΘΗΤΡΙΑΙ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΕΚ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΕΞΟΔΟΝ.

Η ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΠΟΒΙΒΑΣΙΝ ΥΠΟΔΟΧΗ ΤΩΝ ΕΚΔΡΟΜΕΩΝ.

σε, προσεῖλκυσε και ἡμᾶς διὰ νὰ ἐπισκεφθῶμεν ἐκ τοῦ πλησίον τὰ Ἀρχιγένεια καθιδρύματα, ἐν οἷς και ἡ μουσικὴ, ἢ τε ἐκκλησιαστικὴ και ἡ λοιπὴ σχολικὴ, κατὰ ρητὴν τῶν ἀειμνήστων αὐτῶν εὐεργετῶν και ἰδρυτῶν ἐπιθυμίαν, διδάσκειται ἐν εὐρυτάτῳ βαθμῷ ὑποχρεωτικῶς. Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς τετραῶρου και πενταῶρου ὑποχρεωτικῆς διδα-

οκαλίας τῆς μουσικῆς καθ' ἑβδομάδα αἱ μαθήτριά τῶν ἀνωτέρων γυμνασιακῶν τάξεων ψάλλουσι τακτικῶς καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς σχολῆς. Εὐτυχῶς δὲ ἅμα τῷ κατὰ τῷ τοῦ ἀτμοπλοίου ἠδυνήθημεν μετὰ συγκινήσεως ἕκαστος ἀπολαύσαντες τῶν μελωδιῶν τῶν ψαλτρῶν μαθητριῶν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν δὲ τῆς ἐκκλησίας ἠτύχησαμεν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ ναοῦ ἐξοδὸν νὰ φωτογραφῶμεν καὶ ὅλον τὸ ψαλτικὸν προσωπικὸν χάριν τοῦ ἡμετέρου Περιδικοῦ. Ἐν τοῖς Ἀρχιγενεῖσις ἡ μὲν ἐκκλησιαστικὴ μουσικὴ διδάσκεται ἀπὸ τὸν πρωτοψάλτην τῆς Κοινότητος κ. Σαράντην Κοριτσιῶν, ἡ δὲ ὠδικὴ ὑπὸ τῆς μουσοτραφοῦς δεσπ. Βικτωρίας Χ' Γεωργίου. Ὁ χορὸς δὲ ἐν τῷ ναῷ διευθύνεται ὑπὸ τῆς

ἐνεθουσίασε τοὺς ἐκδρομῆς κατὰ τὸ διάστημα τοῦ ταξιδίου ὡς καὶ κατὰ τοὺς ἐθνικοὺς χοροὺς, οὓς ἀπλήστως ἐχόρευσαν οἱ ἐκδρομῆς μετὰ τῶν κατοίκων, προθύμως ἀπὸ τῆς ἀποβάθρας ἐπιβιβάσαντες καὶ περιποιηθέντων τοὺς προσφιλεῖς ξένους τῶν.

Ὁ ὑπὸ τῶν μαθητῶν τοῦ ἐν Σμύρῃ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου ἀποτελούμενος ἑλληνικὸς φιλολογικὸς σύλλογος «Ὀμηρος» ἔδωκεν ἐπιτυχῆ ἡμερίδα, καθ' ἣν ἐδιδάχθη ἀπὸ σκηνῆς ἡ τραγωδία τοῦ Εὐριπίδου «Ἰππόλυτος». Τὰ πρόσωπα τοῦ δράματος ὑπεδύθησαν μαθηταὶ καὶ μαθήτριά τῆς σχολῆς, οἵτινες καὶ ἀπέδωκαν τὰ μέρη τῶν ἀρ-

Η ΕΣΤΟΥΔΙΑΝΤΙΝΑ ΜΠΑΛΙΑΣ-ΚΑΡΑΪΔΙΝ ΚΑΙ Ο κ. Κ. ΖΑΦΕΙΡΟΠΟΥΛΟΣ

Εἶνε τὸ δεύτερον μουσικὸν σῶμα τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς τῆς Μπαλίας, ὕπερ τυγχάνει ἀποκλειστικῶς γέννημα καὶ θρέμμα τοῦ δραστηρίου κερικραίου μουσικοῦ κ. Κ. Ζαφειροπούλου, τοῦ διδάσκοντος καὶ διευθύνοντος ὅλην τὴν μουσικὴν κίνησιν τῆς μικρασιατικῆς ταύτης πολιχνῆς, ἣν ἡ φύσις ἐπροίκισε διὰ τῶν ὀνομαστῶν αὐτῆς μεταλλείων. Εὐτυχῆσαντες ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ σύγγεγυς νὰ ἐκτιμῶμεν τὸ μουσικὸν τάλαντον καὶ τὴν πρὸς τὴν θεῖαν τέχνην ἀφοσίωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἐπάναγκες θεωροῦμεν ὅπως παράσχωμεν βραχέως τινας περὶ αὐτοῦ πληροφορίας. Μετὰ τὰς ἐγκυκλίους αὐτοῦ σπουδὰς ἐγγραφεῖς ἐν τῇ Παλαιῇ Φιλαρμονικῇ Κερκύρας κατετάχθη μετὰ τετραετῆς σπουδᾶς ἐν τῇ στρατιωτικῇ μουσικῇ τῆς γενετικῆς του, ὁπόθεν ἐνεγράφη εἰς τὸ Ὄρειον Ἀθηνῶν πρὸς τελειοποίησιν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ. Ἐπεδόθη δὲ ἰδίως εἰς τὴν μελέτην τῆς Ἀρμονίας καὶ τῆς ἑνοργανώσεως ὀρχηστρῶν (Banda) παρὰ διαφόρους διδασκάλους. Ἐδίδαξεν εἰς τὰ Ὀρφανοτροφεῖα Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, ἀπετέλεσε μέλος τῆς Ὀρχήστρας τοῦ Ὄρειου, Βασιλικῆς Θεάτρου ὡς καὶ τῆς ὀρχήστρας τῆς μελοποιίας τῆς «Ἰφιγενείας ἐν Ταύροις» τοῦ ἡμετέρου διευθυντοῦ ἐν τῷ Δημοτικῷ Θεάτρῳ καὶ τῇ Ἀρχαιολογικῇ Ἐταιρείᾳ, ὁπόθεν μετακλήθει προσελήθη πρὸς ἐπταετίας εἰς τὰ Μεταλλεῖα Μπαλίας, ὅπου, διὰ τῆς πρὸς τὴν μάγην τέχνην ἀγάπης καὶ ἀφοσίωσός αὐτοῦ κατεργασθεὶς τὰς εὐγενεῖς ὀρχήστραν τῶν πνευστῶν ὀργάνων, περὶ ἧς ἐγράφησαν τὰ δέοντα ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ. Αἱ συνθέσεις αὐτοῦ ἀνέρονται εἰς ὅσα διάφορα ἔργα, ὧν τινὰ καὶ ἐβραβεύθησαν δι' ἀργυροῦ μεταλλεῖου εἰς τὴν διεθνή Ἐκθεσὶν Ἀθηνῶν τοῦ 1903. Τιμὴ καὶ ἔπαινος εἰς τοιοῦτον μετρίοφρονά μὲν, ἀλλὰ πλήρη δράσεως διδάσκαλον τῆς μάγης τοῦ Ὀρφέως τέχνης ὡς καὶ εἰς τοὺς προθύμους καὶ εὐγενεῖς αὐτοῦ μαθητάς, τὴν ἐντιμὸν αὐτῶν ἐργασίαν διὰ τῆς μουσικῆς καθαγιάζοντας!

ἐλλογίμου διδασκαλίσεως κ. Μαύρου. Εὐτυχῶς δὲ ἡ ἐλλογίμος διευθύντρια τῶν Ἀρχιγενεῖων κ. Ζωὴ Ματσιώνη πάσῃ δυνάμει ἐνθαρρύνει τὴν μοναδικὴν ταύτην μουσικοφιλίαν τῆς Σχολῆς.

Συγχαρητήρια ἅμα δὲ καὶ εὐχαριστήρια θερμὰ ἐκφράζομεν εἰς τὰ ἐνεθουσιώδη μέλη τῆς διοργανωτικῆς ἐπιτροπείας τῆς ἐκδρομῆς κ. κ. Γ. Τσαμπατζῆν, Γ. Τζιβαλιόπουλον καὶ Γ. Χωραφιῶδην διὰ τὴν εὐγενῆ αὐτῶν προθυμίαν, ὡς καὶ εἰς τὸν ἀξιότιμον μουχτάρην τῆς χώρας κ. Κ. Βεῖκον καὶ τὸν ἐκ τῶν προϋχόντων κ. Χατζῆ Θεοφίλου, οἱ ὅποιοι ἀκούραστοι πάντοτε παντοιοτρόπως διηκούλυναν τοὺς ἐκδρομῆς. Ἡ ὑπὸ τὴν διευθύνσιν δὲ τοῦ κ. Σύνδα λαμπρὰ ὀρχήστρα τοῦ «Ἀχιλλέως» τοῦ Τζιβαλίου, πολλαχῶς

κατὰ ἐπιτυχῶς. Τὸν Ἰππόλυτον ὑπεδύθη λίαν ἐπιτυχῶς ὁ κ. Ι. Ραπτόπουλος. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ δράματος ὁ κ. Κ. Τσολαϊνὸς ἀπήγγειλε συγκινητικώτατον μονόλογον ἀποχαριετισμοῦ, ἐνεθουσιάσας τὸ κοινόν.

Ἐδγε εἰς τοὺς φιλαρχαίους ἑλληνας μαθητάς τοῦ Ἀμερικανικοῦ Κολλεγίου διὰ τὴν πρὸς τὰ προγονικὰ ἀριστοურγήματα ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν αὐτῶν.

Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς Λαϊκῆς Σχολῆς Μυτιλήνης ἐψάλη ἐμμελέστατα ὑπὸ τῶν μαθητῶν ὕμνος πρὸς τὴν ἐργασίαν καὶ τὴν μάθησιν, μελοποιηθεὶς ἐπὶ ὠραίων στίχων τοῦ διδασκαλιστοῦ κ. Γ. Κατσούφρη ὑπὸ τοῦ μουσικοῦ κ. Α. Καλαματιανοῦ, ὅστις κατ' ἀπαίτησιν τοῦ ἀκροατηρίου

καὶ ἐπανελήφθη ἐν τέλει ὑπὸ τὰ παταγώδη χειροκροτήματα τῶν παρισταμένων.

Ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Γυμνασίου *Μοραστηρίον* ἐδόθη μουσικὴ καὶ θεατρικὴ ἐσπερίς, ἧς αἱ εἰσπράξεις διενεμήθησαν ἐξ ἴσου μεταξὺ τοῦ μουσικοῦ ὀμίλου ἢ «*Λύρα*» καὶ τοῦ Γυμνασίου πρὸς πλουτισμὸν τῆς Ὀργανοθήκης. Τῆς ἐσπερίδος τὸ μουσικὸν καὶ θεατρικὸν μέρος διεξήγαγον φιλότιμα τῆς «*Λύρας*» μέλη, διεκπεραιώσαντα αὐτὸ ἀμέμπτως. Ἡ συρροὴ τῶν φιλομούσων ὑπῆρξεν ἀθρόα, ὁ καλλωπισμὸς τῆς αἰθούσης πλήρης καὶ ἡ ἐπιτυχία τελεία, ὄφειλομένη καὶ εἰς τὴν ἐνδελεχῆ καὶ ἄσκον ἐργασίαν τοῦ ἀρχιμουσικοῦ κ. Α. Σπάθη.

Ἀσμένως ἀγγέλλομεν, ὅτι ὁ εὐφύμωσ ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Φρονιστηρίῳ τῆς Ἀργυρουπόλεως διδάσκων τὴν Ἐκκλησιαστικὴν ἡμῶν μουσικὴν ἐλλόγιμος κ. Θ. Χ. Παπαδόπουλος ἀναλαμβάνει νὰ διδάξῃ τὸ ἀναγκαῖον τοῦτο μάθημα, ἰδίως εἰς τοὺς διδασκάλους, καὶ εἰς ἐξωτερικοὺς μαθητάς.

ΕΞΩ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ

Ἐν Ἑλλάδι. — Ἐν τῷ Δημ. Θεάτρῳ παρεστάθησαν ὑπὸ τοῦ Ὁδείου «*Τὰ ἀπρόοπτα τοῦ Ἐρωτος*», γαλλικὴ ὀπερέττα διδαχθεῖσα εἰς τοὺς μαθητάς ὑπὸ τῆς καθηγητρίας κ. Φεράλδη, μελετᾶται δὲ καὶ ἐτέρα δίπρακτος ὀπερέττα, ἢ «*Ἐκπληξις τοῦ Ἐρωτος*». Αἱ ἀθηναῖκαί ἐφημερίδες ἰδιαιτέρως τονίζουσι τὰς ἐπιτυχίας τῶν μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τοῦ Ὁδείου. Ἄλλ' ἀνεξαριήτως τῆς ἐπιτυχίας ἢ μὴ τοῦ ἔργου ἂς ἐπιραπῆ καὶ ἡμῖν εὐλαβῶς νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι τὸ μοναδικὸν τοῦ Ἑλληνισμοῦ μουσικὸν Πανδιδακτήριον διὰ τῆς διδασκαλίας τοιούτων ἐλαφρῶν μουσικῶν ἔργων ἐκτρέπεται κατὰ παρασάγγας τοῦ ὑψηλοῦ αὐτοῦ σκοποῦ. Αἱ ὀπερέτται εἰς ποίαν βαθμίδα τῆς ὑψηλῆς τέχνης ἴστανται εἶναι γνωστόν. Ἀσκοποῦν λοιπὸν θεωροῦμεν τὴν ὑπὸ τοῦ Ὁδείου παρίστασιν τοιούτων ἐλαφρῶν ἔργων, τὰ ὅποια δὲν ἀνταποκρίνονται ποσῶς οὐ μόνον εἰς τὰς ἀληθεῖς μουσικὰς ἀνάγκας τοῦ Πανελληνίου, ἀλλ' οὕτε καὶ εἰς τὴν ἱεράν θέλησιν τῶν μεγάλων αὐτοῦ εὐεργετῶν καὶ δωρητῶν, Συγγροῦ, Ἀβέρωφ, Ἀριστάρχου κτλ., οἱ ὅποιοι διὰ τῶν μεγάλων καὶ ἡγεμονικῶν ὄντως δωρεῶν αὐτῶν ὠνευεῦθησαν τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἀληθοῦς ἠθοπλαστικῆς καὶ ἐθνοπλαστικῆς μουσικῆς, τῆς ὑπὸ τῶν μεγάλων ἡμῶν προγόνων τὸ πρῶτον καλλιεργηθείσης καὶ ἀνὰ τὴν ὑψηλίον διαδοθείσης.

* Ἡ Ἀρχαιολογικὴ Ἐταιρεία Ἀθηνῶν ἀπεφάσισεν ἐνέργειαν ἀνασκαφῶν ἐν τῷ παρὰ τὴν Ν. Α. ἄκρῳ τῆς Ἀκροπόλεως ὑποιθημένῳ Ὁδείῳ τοῦ Περικλέους. Ἐν τέλει δὲ συνεζήτησε καὶ περὶ λεπτομερειῶν, ἀναγομένων εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς 75ετηρίδος τῆς κατὰ τὸ προσεχὲς ἔτος, ὅτε διδαχθῆσεται καὶ ἀρχαῖόν τι δράμα ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Διονύσου.

* Ὁ ἐγκαταλειμμένος ἐκεῖνος λόφος, ὅστις ἐφιλοξένησε τὸν Οἰδίποδα μετὰ τὴν κόρην τοῦ Ἀντιγόνην καὶ ἔχει τῶρα ὡς μόνον στόλισμα φιλελλήνων μνημεῖα, πρόκειται νὰ τιμηθῆ ἀναλόγως τῆς ἀξίας του, ὄχι μόνον τῆς ἱστορικῆς, ἀλλὰ καὶ τῆς φυσικῆς. Ὁ Δήμαρχος Ἀθηναίων σκέπτεται νὰ τὸν μεταβάλλῃ εἰς ὠραιότατον πάρκον.

* Ἐν τῷ Σταδίῳ ἐγένετο γυμναστικὴ ἐπίδειξις τῶν στεφανηφόρων μαθητῶν καὶ μαθητριῶν τῶν ἀθηναϊκῶν σχολῶν μετὰ ἐθνικῶν χορῶν καὶ ἐθνικῶν ἰσμάτων. Μικραὶ Ἀρσακειάδες, ἐνδεδυμέναι ὡς βλαχοπούλαι, ἐχό-

ρευον μετ' ἐπιτηδιότητος ἐθνικοὺς χοροῦ. Προσέρχονται καὶ οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς Μεταξὰ μετὰ ἐνδυμασίας εὐζῶνων, οἱ ὅποιοι, μετὰ τὰς ἀσκήσεις, ὑπὸ τοὺς ἤχους τῶν δημοτικῶν μελωδιῶν τῆς στρατιωτικῆς μουσικῆς χορεύουσι καθ' ὀμίλους μετὰ χάριν Ρουμελιώτου ἐθνικοὺς χοροῦς.

* Ὁ Σύλλογος «*Τέχνη*», εἰς τὰ πολυπληθῆ μέλη τοῦ ὁποίου συγκαταλέγονται ὅλοι οἱ ἐξέχοντες εἰς μόρφωσιν ἄνδρες καὶ κυριαί, κυριώτατον σκοπὸν ἔχων τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὠραίων τεχνῶν καὶ ἰδίᾳ τὴν ἐξακριβωσιν τῶν γνησίων δημοτικῶν ἰσμάτων καὶ τῶν ἐλληνικῶν χορῶν, παρουσίασεν εἰς τὸ Δημοτικὸν θέατρον τὰς λαμπρὰς ἀπαρχὰς τῆς ἐργασίας του. Ὁ Σύλλογος «*Τέχνη*», ἐγκολπωθεὶς τὸ προοδευτικὸν καὶ ἐθνικὸν ἔργον τοῦ χοροδιδασκάλου κ. Ἀνδρεοπούλου, εἰργάσθη ὑπερανθρώπως καὶ παρουσίασεν εἰς τὸ ἐκκλητικὸν ἀθηναϊκὸν κοινὸν ἐν σύνολον ἀρμονικόν, καλλιτεχνικὸν καὶ ὠραῖον.

Κυριαὶ καὶ δεσποινίδες ἀρίστων οἰκογενειῶν τῶν Ἀθηνῶν, ἐφορεύουσαι ἐπὶ τῆς ὅλης χορευτικῆς ἐορτῆς, συνέτελεσαν εἰς τὴν ἀπαράμιλλον διεξαγωγὴν τῆς καλλιτεχνικῆς αὐτῆς πανηγύρεως, ἡ ὁποία ὡς κατὰ τι μαγευτικὸν κατώρθωσε νὰ φέρῃ πρὸ τοῦ ἐλληνικοῦ δημοσίου ἕνα ὠκεανὸν ἐλληνικῆς μελωδίας, ἐλληνικῆς εὐγραμμίας καὶ εὐκαμψίας. (Σχετικὴν εἰκόνα ἴδε ἐν σελ. 168).

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συλλόγου κ. Δ. Καλογερόπουλος εἶνε ἄξιος θερμῶν συγχαρητηρίων διὰ τὰς εὐγενεῖς ταύτας καὶ ὄντως ἐλληνοπρεπεῖς προσπαθείας του.

* Ὁ μουσουργὸς κ. Θεόφραστος Σακελλαρίδης παρέδωκεν εἰσιμὸν πρὸς παράστασιν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν Μελοδράμα τὸ νέον του ἔργον. Φέρει τὸν τίτλον τὸ «*Στοιχειωμένο γεφύρι*». Τὸ λιμπρέττο ἀνήκει εἰς τὸν κ. Γ. Τσοκόπουλον. Ἡ ὑπόθεσις του λαμβάνει χώραν εἰς τὰ περὶχωρα τῶν Ἀθηνῶν, ἡ δὲ μουσικὴ του, ὡς ἐκ τῆς ὑποθέσεώς του ταύτης, ἔχει ἀφθονον ἐλληνικὸν χρῶμα.

* Ὁ ἐν τῷ Ὁδείῳ καθηγητῆς τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς κ. Κ. Ψάχος ἐώρτασε τὴν 25ετηρίδα τῆς διδασκαλίας του, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ δὲ ταύτῃ οἱ μαθηταὶ του τῷ προσέφερον ὠραῖον ἀγαλμάτιον ὡς ἀναμνηστικὸν δῶρον καὶ προσεφώνησαν αὐτὸν καταλλήλως.

Καὶ ἡ «*Μουσικὴ*» ἀπευθύνει θερμὰ συγχαρητήρια τῷ μελετηρῷ καθηγητῇ διὰ τὰς ὑπὲρ τῆς πατρίου μουσικῆς ἐνθουσιώδεις αὐτοῦ προσπαθείας.

* Ἐδόθη εἰς τὸ Δημοτικὸν Θέατρον Πειραιῶς ἡ παράστασις τοῦ Ὁδείου Πειραιῶς μετὰ τὴν «*Ἡλέκτραν*», ἣν ὑπεδύθη ἡ κ. Φωφῶ Γεωργιάδου. Ὁ κ. Ν. Μαυρομιχάλης, ἐπιμὸν μέλος καὶ καθηγητῆς, εἰς δὲ ὀφείλεται ἡ ἴδρυσις τοῦ δραματικοῦ τμήματος ἐν τῷ Π. Ὁδείῳ, εἶνε ἄξιος συγχαρητηρίων διὰ τοὺς ἀτρυτούτους κόπους, οὓς κατέβαλε πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου.

* Ὑπὸ τῆς ἐλληνικῆς ὀπερέττας κ. Λαγκαδᾶ ἐπαίχθη εἰς τὸν Βόλον ἡ «*Ὠραία βοσκοπούλα*», νέα ἐλληνικὴ ὀπερέττα μετὰ ἐθνικὰς ἐνδυμασίας, ἔργον τοῦ μουσικοδιδασκάλου κ. Μαστροκίνη.

* Ὁ Γερμανὸς Αὐτοκράτωρ πρὸ τοῦ ἀναχωρήσει ἐκ Κερκύρας ἐξήτησε τὴν ἐκτέλεσιν ἐλληνικῶν χορῶν μετὰ ἰσμάτων ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μουσικῶν τῆς αὐτοκρατορικῆς αὐλῆς. Οἱ χωρικοὶ τοῦ Γαστουρίου πληρέστατα ἀνταπεκρίθησαν εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς Α. Μ.

Ἐν Αἰγύπτῳ. — Κατὰ τὰς ἐξετάσεις τῆς γυμναστικῆς τῶν ἐλληνικῶν σχολείων Ζαγαζικίου διὰ πρῶτην φορὰν ἐδιδάχθησαν καὶ οἱ ἐθνικοὶ χοροὶ, τοὺς ὁποίους ἐχόρευ-

σαν αὐτὴ μαθήτρια μετὰ πολλῆς χάριτος καὶ εὐστροφίας, τὸν μὲν Καλαματιανὸν τῇ συνοδείᾳ τῆς φιλαρμονικῆς, τὸν δὲ τοῦ Ζυλόγγου τραγωδοῦσαι τὸ ἔσμα· «Στὴ στεργία δὲν ἔῃ τὸ ψάρι» τῶν ἀθανάτων Σουλιωτισσῶν.

* Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἰδρύθη ἑλληνικὴ δραματικὴ Σχολὴ ὑπὸ τὸν τίτλον «Σοφοκλῆς». Ἰδρυταὶ αὐτῆς εἶνε νέοι καλῶς μορφωμένοι καὶ τῶν καλλιτέρων οἰκογενειῶν τῆς ἑλληνικῆς παροικίας. Ὁ σκοπὸς τῆς σχολῆς εἶνε ἡ ἀνάδειξις σὺν τῷ χρόνῳ ἠθοποιῶν ἀνταξίων τῆς ὑψηλῆς τῶν ἀποστολῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἑλληνικῆς Σκηνῆς.

* Ὁ Ἕλλην ποιητὴς κ. Γ. Κελεπούρης ὠμίλησεν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ Συλλόγου «Αἰσχύλου» Ἀλεξανδρείας περὶ τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν ἑσμάτων, χορὸς δὲ μουσικῶν ἀνέμελψε διάφορα ἐκλεκτὰ ἑσματα. Ἐν τῇ ἐσπερίδι ταύτῃ παρέστη καὶ ἡ Α. Θ. Μ. ὁ Πατριάρχης κ. Φώτιος.

Ἐν *Ρουμανία*. — Εἰς τὴν Ρουμανίαν ἐθριάμβευσε πάλιν ὁ κ. Σαμάρας. Ἐπαίχθη τὸ νέον του μελόδραμα «Μπέλ Ἰσλ» καὶ τὸ ἀκροατήριον ἀπεθέωσε τὸν Ἕλληνα μουσουργόν.

Ἐν *Ἀυστρία*. — Ὑπὸ τοῦ μελοδραματικοῦ θιάσου Βιέννης παρεστάθη τὸ ἔργον τοῦ Ἕλληνος μουσουργοῦ Εὐλαμπίου, τὸ ὁποῖον πρὸ μιᾶς ἐβδομάδος ἐπαίχθη μετὰ μεγάλης ἐπιτυχίας καὶ ἐν Λευφίᾳ. Ὁ μουσουργὸς Εὐλάμπιος εἶνε, ὡς πληροφοροῦμεθα, μέλος τῆς γνωστῆς ἐν Ναυπλίῳ οἰκογενείας.

Ἐν *Ἀμερικῇ*. — Αἱ συναυλῖαι τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας ἐξακολουθοῦσιν ἐν διαφόροις πόλεσι τῆς Ἀμερικῆς, συγκινοῦσαι οὐ μόνον τοὺς ὁμογενεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς Ἀμερικανούς. Ἐν *Πρόδιβενς* ὁ διευθυντὴς τῆς Ὀπερα Χάουζ τοσοῦτον ἠδύχριστήθη, ὥστε ἐπρότεινεν εἰς τὴν Μανδολινάταν νὰ δώσῃ καὶ δευτέραν συναυλίαν ἐντὸς τῆς Ὀπερας, τὴν διοργανῶσιν τῆς ὁποίας ἀνέλαβεν αὐτὸς ὁ ἴδιος. Ἐν *Νασσούα* δὲ τὴν ἡμέραν τῆς συναυλίας οἱ ὁμογενεῖς κατασηματάρχαι, ἐκτιμῶντες τὴν ἐξυψώσασαν τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα Μανδολινάταν, εἶχον κλείσει καὶ τὰ καταστήματά των! Ὅπως ἰσχυρὰ εἶνε ἡ δύναμις καὶ ἡ ἐπίδρασις τῆς ἐθνικῆς μουσικῆς ἐπὶ τῶν ἰπομακραρυσμένων ἐκείνων ὁμαιμόνων ἀδελφῶν μας, οἱ ὅποιοι ἐνθυμῶνται οὕτω τὴν πάτριον γῆν ὑπὸ τὴν πλεον εὐγενῆ καὶ συγκινητικὴν αὐτῆς μουσικὴν μορφήν! Ὁ ἑλληνικὸς δὲ ἀμερικανικὸς τύπος μετὰ χαρᾶς καὶ συγκινήσεως παρακολουθεῖ ἐκάστοτε τὰς συναυλίας ταύτας τῆς Ἀθηναϊκῆς Μανδολινάτας, διότι ἐξ ἀφορμῆς αὐτῶν τιμητικώταται ἐκφράσεις καὶ κολακευτικώτατοι ἔπαινοι ἀκούονται ἐκ μέρους ἐπισήμων Ἀμερικανῶν διὰ τοὺς ἐν τῇ χώρᾳ τῶν ὁμογενεῖς καὶ δι' ὅλον ἐν γένει τὸ ἑλληνικὸν ἔθνος. Πότε ἄρά γε ὁ ἑλληνισμὸς θὰ ἐκμεταλλευθῇ τὴν ἐξέχουσαν αὐτοῦ καὶ μάγον καλλιτεχνίαν ὡς μεγάλην ἐθνικὴν δύναμιν;

* Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Γ. Κόλλια ἤρξατο ἐν Ἀγίῳ Φραγκίσκῳ ἀπὸ τινῶν ἡμερῶν λειτουργοῦσα Σχολὴ Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ἡ Σχολὴ αὕτη λειουργεῖ ὑπὸ τύπον Συνδέσμου μὲ μηνιαίαν συνδρομὴν μέχρις ἐνὸς δολλαρίου πρὸς συντήρησιν τῆς Σχολῆς, ἣτις θὰ περιλαμβάνῃ καὶ βιβλιοθήκην μὲ διάφορα ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἱστορικὰ βιβλία.

Ἡ «Μουσικὴ» θερμῶς συγχάριει τῷ ῥέκτῃ κ. Γ. Κόλλια διὰ τὸ εὐγενὲς καὶ ἐθνοπρεπὲς ἔργον του.

Η ΜΟΥΣΙΚΗ

ΑΝΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΟΙΚΟΥΣ ΛΑΟΥΣ

Ἡ συναυλία τῶν ἀρμενικῶν δημοτικῶν ἑσμάτων, περὶ ἧς διὰ μακρῶν ἐγράψαμεν τὰ δέοντα ἐν τῷ προηγουμένῳ τεύχει, ἐπανελήφθη καὶ πάλιν ἐν τῷ θεάτρῳ τῶν Μνηματακίων ἐν μέσῳ πυκνοῦ πλήθους Ἀρμενίων, ἐν οἷς καὶ τινες κληρικοί. Εἰς τὰ ἑσμάτια εἶχον προστεθῆ καὶ νεώτερά τινα, τὰ ὁποῖα ἅπαντα, ὡς καὶ πρότερον, ἐψάλησαν ἄνευ συνοδείας ὀργάνων ἐν πολυφωνικῇ ἀρμονίᾳ. Ὁ ἐνθουσιασμὸς τῶν Ἀρμενίων ὑπῆρξε τοσοῦτον μέγας, ὥστε εἰς ἐκ τοῦ ὑπερφύου διὰ συγκινητικοῦ λόγου ἐνθέρμως προσεφώνησε τὸν κληρικὸν διευθυντὴν καὶ διοργανωτὴν τῆς συναυλίας Πανιερ. Κομιδάς Βαρταμπέτ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν ἀρμενικῶν ἑσμάτων ἀτρύτους αὐτοῦ κόπους καὶ προσπαθείας. Τὸ ὕλικόν προῖόν τῶν συναυλιῶν τούτων θὰ διατεθῆ πρὸς ἴδρυσιν Ἀρμενικοῦ Ὁδείου ἐν Κωνσταντινουπόλει. Εὐχαρίστως πληροφοροῦμεθα, ὅτι ἡ συλλογὴ τοῦ διαπρεποῦς ἀρμενίου κληρικοῦ ἐκδοθήσεται λίαν προσεχῶς ὑπὸ τῶν ἐν Αἰγύπτῳ πλουσίων Ἀρμενίων.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ὑπὸ τοῦ εὐφύμῳ γνωστοῦ ὁμογενοῦς καλλιτέχνου κ. Κίμωνος Μπέλλα ἐξεδόθη ὁ «Μουσικὸς τετραχορδός», μουσουργήμα δηλαδὴ συντεθὲν ἐπὶ τῇ βάσει μουσικῶν ἑσμάτων, ὑπὸ νεωτέρων Ἑλλήνων ποιηθέντων καὶ μελοποιηθέντων. Οἱ τοῦ κλειδοκύμβου χειρισταὶ πρέπει νὰ θεωρήσωσιν ἐαυτοῦς εὐτυχεῖς ἐπὶ τῇ ἀποκτήσει τοῦ ὄρακιου τούτου μουσουργήματος τοῦ φίλου ἑλληνοῦ συνθέτου, ἐν ᾧ ὡς ἐν ὄρακι μουσικῇ ἀνθοδέσμῃ μετὰ πολλῆς τῆς τέχνης συνκαρμύσσονται τὰ ἐνθουσιωδέστερα σύγχρονα ἐθνικὰ μέλη, τὰ παρορμύοντα τὸ φρόνημα πρὸς τὰ ἐθνικὰ ἰδεώδη.

ΤΑ ΠΕΡΙΦΗΜΑ ΚΛΕΙΔΟΚΥΜΒΑΛΑ ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

HOFFMANN PIANOS

Ἡ «Μουσικὴ» ἰδιαίτερος συνιστᾷ εἰς τοὺς συνδρομητὰς αὐτῆς ὡς καὶ εἰς τὰς ὁμογενεῖς οἰκογενείας τῆς πρωτευούσης καὶ τῶν ἐπαρχιῶν τὰ περίφημα κλειδοκύμβαλα Hoffmann τοῦ Βερολίνου, τὰ διακρινόμενα διὰ τὴν ὑπερεξόχτητα, τὸ ἠδύφωγον καὶ τὴν εὐθυγίαν αὐτῶν. Ἡ κατασκευὴ αὐτῶν γίνεται μὲ τὰς νεωτάτας τελειοποιήσεις τῆς πολυχόρδου οργανοποιίας, διὰ τὸν ῥόπον δὲ τῆς ἀγορᾶς αὐτῶν γίνονται πολλὰ καὶ ἐξαιρετικὰ εὐκόλια, ἱκανοποιοῦσαι πάντων τὰς ἀπαιτήσεις.

Ἡ τιμὴ αὐτῶν 750 φράγκα καὶ ἄνω. Τὰ κλειδοκύμβαλα Hoffmann παρέχονται ὅλως διόλου καινοεργῇ.

Πλείονες πληροφορίες εἰς τὰ γραφεῖα τῆς Διευθύνσεως τῆς «Μουσικῆς» (Πέραν, ὁδὸς Ἀχῆρ ἀρ. 41).

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πᾶσα περὶ τῆς διεκπεραιώσεως τοῦ Περιδικοῦ παρατήρησις δέον νὰ γίνηται ἐντὸς δύο τὸ πολὺ μηνῶν.